Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײנט 8 זײטען.

NAJER FOLKSBLAT

פּרײז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 160	Łódź, Czwartek 11 lipca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז דאנערשטאג, ג תמוז תרפ״ט	№ 160

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

ביוראָ פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

עקסצעסען געגען יודען אין וודשעשניא

מ'וואַרפט זיך אויף יודען בעת איריד און מ'שלאָגט זיי.—דער אנפאל חזרט זיך איבער.—פּאָליציי צוריקגעשטעלט די אָרדנונג

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען איז אין וודשעזניע ביי פּויזען געווען אַ יריד. צום יאַריד זענען אָנגעקומען יודען און קריסטען פון דער אומגעגנד. אַ קריסטליכער המון האָט זיך געוואָרפען אויף די יודען און זיך גענומען זיי שלאָגען. ס'איז אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָליציי, וועלכע ס'איז געלונגען אויפצושטעלען די אָרדנונג. שפּעטער האָט זיך הינטער דער שטאָט ווידער פערזאַמעלט אַ המון קריסטען, וועלכער איז בעפאַלען די יודען. די יודען זענען זיך פונאַנדערגעלאָפען. ווען די פּאָליציי איז אָנגעקומען איז שוין קיינער נישט געווען. ס'ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג.

שווערער קאַמף אויף די טרעפּען פון אַ לויפענדען צוג

אַ גנב וואַרפט אַ באַהן-בעאַמטען אונטער די רעדער פון צוג

בידגאָשטש, 10. (טעלעפאָניש). דער באַהן-בעאַמטער סטאַניסלאַוו טוואַרקאָווסקי האָט פאַהרענדיג אין צוג צווישען בידגאָשטש און פּויזען בעמערקט אויף די טרעפּען פון געהענדען צוג אַ גנב מיט עטליכע געגנבעטע מאַנטלען אויף דער האַנד. טוואַרקאָווסקי האָט זיך געלאָזען אין געיעג נאָכ'ן גנב אויף די טרעפּען פון געהענדען צוג. ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ קאַמף אויף לע־בען און טויט. דער גנב האָט געגעבען דעם בעאַמטען אַ זעץ אין בויך, פון וואָס יענער האָט פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין און אַרונטערגעפאַלען אונטער די רעדער פון צוג. דער צוג האָט איהם אָפּגעשניטען ביידע פיס. דעם גנב איז געלונגען צו ענטלויפען.

—:§:—

באַהן-קאַטאַסטראָפע אין סאַמבאָר

19 וואַגאָנען צושמעטערט געוואָרען

לעמבערג, 10 (טעלעפאָניש) נעכטען 6 אַ זייגער אין אָוונט איז אויף דער באַהן-סטאַציע אין סאַמבאָר אַ משאות-צוג אָנגעפאָהרען אויף אַ מאַנעווורירענדען צוג. אַלס פאָלגען פון דער קאַטאַסטראָפע זענען 19 וואַגאָנען צושמעטערט געוואָרען.

רומענישע רעגירונג דימיסיאָנירט

רעגענטען-ראַט נישט אָנגענומען די דימיסיע

וויען, 10 (אַטע) „נייעס וויענער טאַגע־בלאַט" מעלדעט פון בוקאַרעשט, אַז נעכטען אין אָוונט האָבען זיך אין דער שטאָט פערשפּרייט עקשנות'דיגע קלאַנגען וועגען דער דימיסיע פון רומענישען קאַבינעט מיט דעם פּרעמיער מאַניו בראש. דער פּרעמיער איז אַוועק אין קעניג־ליכען פּאַלאַץ מיט'ן בעשלוס וועגען דער דימיסיע פון קאַבינעט. דער רעגענטען-ראַט האָט די די־מיסיע נישט אָנגענומען.

אויפרייס בעת מיליטערישע איבונגען

1 סערזשאַנט דערהרגעט 4 זעלנער שווער פערוואונדעט און 7 לייכט

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין מאָדלין זענען היינט פאַר־מיטאָג פאָרגעקומען מיליטערישע איבונגען פון די סאַפּיאָרען. בעת די איבונגען האָט אויפגעריסען אַ מינע. 1 סערזשאַנט איז געהרגעט געוואָרען, 4 זעלנער זענען פערוואונדעט געוואָרען שווער און 7 לייכט.

וועלכע שולען וועלען בעקו־מען עפענטליכע רעכט?

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) ס'איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ נייע פעראָרדנונג וועגען רעכט פאַר שולען. אין דער פעראָרדנונג איז דאָ אַ פּונקט, אַז עפענטליכע רעכט וועלען בעקומען נאָר יענע שולען אין וועלכע ס'ווערט אָפּגעהיט אַכטונג בנוגע דער מאַכט.

טשיקאַגאָ—בערלין—וואַרשאַ

די לופט-רייזע קומט ווייטער פאַר ביי נאָרמאַלע בעדינגונגען

לאָנדאָן, 10. (ספּ. טעל.) די לופט־רייזע טשיקאַגאָ—בערלין—וואַרשאָ, וועלכע איז אָרגאַני־זירט געוואָרען דורך דער רעדאַקציע פון „טשיקאַגאָ־טריבון" קומט ווייטער פאָר. דאָס פעהלען פון ידיעות אין פערלויף פון 2 טעג פערטייטשט זיך דערמיט וואָס אויפ'ן אַעראָפּלאַן איז בעשעדיגט געוואָרען דער ראַדיאָ־אַפּאַראַט. די לופט־פליהער געפינען זיך איצט אין פּאָרט בירוועל.

לאָנדאָן, 10. (ספּ. טעל.) נישט קוקענדיג אויף די נישט־גינסטיגע אַטמאָספערישע בעדינגונ־גען זענען די העלדישע לופט־פליהער אויף זייער רייזע פון טשיקאַגאָ קיין וואַרשאָ אַרויסגעפלויגען פון פּאָרט בירוועל. לויט אָנגעקומענע ידיעות פון אַעראָפּלאַן קומט די רייזע דערווייל פאָר ביי נאָר־מאַלע בעדינגונגען.

שטרייקענדע אַרבייטער בעלאַגערען אַ פּאָליציי-אַפּטיילונג

די בעלאַגערונג דויערט אַ גאַנצע מעת-לעת

לעמבערג, 10. (טעלעפאָניש).

אין גוט בזשאָסטאָוויצע וואָס געהער צום גראַף סקאַרבעק האָבען פערשטרייקט די פּאָלוואַרק־אַרבייטער, פאָדערענדיג לוין־הוספה. 11 וואַלד־וועכטער האָבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט צו פערטרעטע די שטרייקענדע אַרבייטער און זיי זע־נען בעשיצט געוואָרען דורך אַ פּאָליציי־אַפּטיילונג. די שטרייקענדע אַרבייטער האָבען זיי אָבער נישט גע־וואָלט צולאָזען צו דער אַרבייט און האָבען אַטאַקירט מיט שטיינער אויך די פּאָליציי. די פּאָליציי האָט בע־זייטיגט די שטרייקענדע פון פּאָלוואַרק, דערביי זענען 16 פּערזאָן פערוואונדעט געוואָרען. דער המון איז נישט אָפּגעטרעטען און האָט אָנגעהויבען אַ רעגו־לערע בעלאַגערונג. דער המון האָט אויך איבער־געריסען די טעלעפאָנישע פערבינדונג, אַזוי אַז די בעלאַגערטע 11 וואַלד־וועכטער און די צוואַנציג פּאָ־ליציאַנטען זענען געבליבען אָפּגעשניטען פון דער וועלט. דאָס האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט, ערשט פּאַרטאָג האָט זיך איינעם פון די בעלאַגערטע פּאָלי־ציאַנטען איינגעגעבען זיך אַדורכצוגנבענען דורך די רייהען פון די בעלאַגערער און מעלדען וועגען דעם פּאָרפאַל דעם נאָהענטסטען פּאָליציי־פּאָסטען. פון דאָרט זענען אַרויס אַן אָפּטיילונג פון פּערציג פּאָליציאַנטען, וועלכע זענען אָנגעקומען אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש. ביז איצט קומען פאָר אונטער־האַנדלונגען צווישען דער פּאָליציי וועלכע וויל נישט בענוצען קיין געוועהר און די שטרייקענדע אַרבייטער.

אין פראַנקרייך איז קאַלט

בערלין, 10. (אַטע) היינט האָט דער באַ־ראָמעטער הינטער פּאַריז געוויזען נאָר 4 גראַד איבער נול. די מעטעאָראָלאָגישע סטאַציע מעלדעט, אַז אַזאַ קעלט אין דער איצטיגער צייט איז שוין נישט געטראָפען געוואָרען זייט 30 יאָהר.

30 מענשען דערטרונקען בעת אַ גוס-רעגען אין יאַפּאַן

לאָנדאָן, 10. (אַטע) אין גאַנץ יאַפּאַן גיסט זייט עטליכע טעג אַ שטאַרקער רעגען. די שטאָט קאַגאָשימאַ, וואָס ליגט נעבען טאָקיאָ, איז אינ־גאַנצען פערפלייצט. די שאָדענס זענען גרויס. 30 מענשען זענען דערטרונקען געוואָרען.

בעקומען אַ קויל מיט 15 יאָהר צוריק

און היינט זי אַרויסגענומען

בויטען, 10 (ספּ. טעל.) דער גוט-בעזי־צער פּויל ראַדזון איז מיט 15 יאָהר צוריק פער־וואונדעט געוואָרען אויפ'ן פראַנצויזישען פראָנט. נישט קוקענדיג אויף דער אָפּעראַציע אין פעלד־שפּיטאָל איז די קויל געבליבען שטעקען אין שאַרבען. ראַדזון האָט געליטען פון דעמאָלס אָן אויף כסדר'דיגע שרעקליכע קאָפּ-שמערצען. עהער־נעכטען האָט ראַדזון פּלוצלונג בעקומען אַן אָנפאַל פון ברעכען, בעת וועלכען ער האָט אויסגעשפּיגען די קויל.

סאָוויעטישע אַעראָפּלאַן-רייזע אַרום אייראָפּא

מאָסקווע, 10. (אַטע) דער סאָוויעטישער פּאַסאַזשיר-אַעראָפּלאַן „קריליאַ סאָוויעטאָוו" מיט 10 פּאַסאַזשירען איז אַרויסגעפלויגען אויף אַ רייזע אַרום אייראָפּאַ. דער אַעראָפּלאַן וועט אויף דער צוריקרייזע אויך זיין וואַרשאַ.

בערלין, 10. (אַטע) היינט 1 ביי טאָג איז דאָ אָנגעקומען דער סאָוויעטישער אַעראָפּלאַן, וואָס מאַכט זיין רייזע אַרום אייראָפּע.

שמוגעל פון אָפּיום

האָט געפיהרט דער אַפגאַנישער געזאַנדטער אין פּאַריז

פּאַריז, 10. (אַטע). די פּאַריזער פּאָליציי האָט ענטדעקט אַ נייעם דיפּלאָמאַטישען סקאַנדאַל ענהליך צו דעם וואָס איז נעכטען ענטדעקט געוואָרען אין סאַן-פראַנציסקאָ. דער אַפגאַנישער געזאַנדטע אין פּאַריז, וועלכער איז איבערגעשיקט געוואָרען קיין מאָסקוואַ האָט מיט זיך געפיהרט 4 קאַסטענס, וועל־כע די פראַנצויזישע צאָל-מאַכט האָט פערהאַלטען צו קאָנטראָלע. דער געזאַנדטער האָט פערלאַנגט, אַז מ'זאָל איהם תיכף אָפּגעבען די קאַסטענס, ווייל אין זיי געפינט זיך זיין פּערזענליכער באַגאַזש.

די פראַנצויזישע צאָל-מאַכט האָט דאָך קאָנ־טראָלירט דעם אינהאַלט און ענטדעקט אָפּיום אויף אַ סומע פון אַ מיליאָן פראַנק. געגען אַפגאַנישען גע־זאַנדטען איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס.

צום אָבפאָהרען אויף קוראַציע פון אונזער געעהרטען וויצע-פּרעזעס

ח' העניך פוקס

ווינשען מיר איהם אַ גליקליכע רייזע און אַ געזונד צוריקקומען.

די פערוואַלטונג פון פעראיין „עזרת אחים"

אין לאָדז, פראַנציסקאַנער 30.

8978

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 25 יאָהר מיין ליבע פרוי, שוועגערין און טאַנטע

נ. ע.

חנה באַלדערמאַן

די לויה קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז, לוטאָמיערסקאַ 5, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע.

יודישע דעמאנסטראציעס אין בוקארעשט

רעגירונג זאל צוריקציהען די ענדערונגען פון קולטוס-געזעץ

בוקארעשט. (יט"א) אין לאקאל פון דער בוקארעשטער קהלה איז פארגעקומען א פער־זאמלונג פון יודישע פארלאמענטאריער, נאציאנאלען קלוב „אוניאן", און פיהרער פון דעם אלט־רומענישען קהלות־פערבאנד.

עס איז בעשלאסען געווארען, אז עס זאל צו־נויפגערופען ווערען אין בוקארעשט א גרויסער פראטעסט־מיטינג, וועלכער זאל זיך פערענדיגען מיט א גאסען־דעמאנסטראציע. ביז דעם קעניג־ליכען פאלאץ, אין פאל אויב די קולטוס־געזעץ ענ־דערונגען וועלען נישט צוריקגעצויגען ווערען. אויסער דעם וועט א דעלעגאציע פון רבנים זיך פארשטעלען דעם פרעמיער־מיניסטער און פראטעסטירען גע־גען די ענדערונגען.

אין דער בעוועגונג געגען פראיעקט וועגען די ענדערונגען נעמען אנטייל אויך די פארשטעהער פון דער אונגארישער און דייטשע פארלאמענטס־גרופען. מצד די ליבעראלען וועלען ארויסטרעטען אין סענאט די געוועזענע מיניסטארען דוקא און ארושעשאיאנו אויך צווישען די מעהרהייטס־רעפוד־טאטען מערקט זיך א בעוועגונג געגען מיניסטער וולאד'ס פראיעקט. בעזונדער נישט צופרידען זע־נען א טייל פון די בעסאראבער רעפוטאטען. עס איז מעגליך, אז דער בעסאראבער פארלאמענט־בלאק זאל אפיציעל אננעמען א געגנערישע שטעלונג. דאס וואלט געוועזען דער ערשטער פאל אין רומענ־יען, ווען מעהרהייטס־רעפוטאטען טרעטען ארויס געגען די פראיעקטען פון אייגענעם קאבינעט.

בערנארד באראן זאל רעפרעזענטירען דעם ארבייטער-קאבינעט אין לארדען-הויז

לאנדאן. (יט"א) דער בעקאנטער יודישער מיליאנער און פילאנטראפ בערנארד באראן ווערט בעטראכט אלס איינער פון די קאנדידאטען פון דער ארבייטער־רעגירונג אויף בעשטימט צו ווערען אין לארדען־הויז צו רעפרעזענטירען די איצטיגע רעגירונג.

בערנארד באראן איז א מיטגליד פון דער לייבאר־פארטיי, בעת די וואהלען אין 1924 ווי אויך בעת די לעצטע וואהלען האט ער געשטיצט דעם וואהל־פאנד פון דער ארבייטער־פארטיי און אויף יערער קאמפאניע געגעבען צו 5000 פונט.

אין דער יוגענד איז ער געווען א טאבאק־ארבייטער אין אמעריקא און געארבייט איי/אין פאב־ריק מיט דעם שפעטערדיגען פיהרער פון די אמע־ריקאנער ארבייטער סעמיועל גאמפערס. בערנארד באראן איז א פערזענליכער פריינד פון ראמזיי מאק־דאנאלד און פון די מיניסטארען הענדערסאן, קליינס און טאמאס.

די פרעסע בעציהט זיך זעהר סימפאטיש צו דער פארש־עהענער נאמינאציע פון בערנארד באראן אין לארדען־הויז.

תפילות אין די ענגלישע שוהלען צום געזונד ווערען פון קעניג געארג

לאנדאן. (יט"א) דעם לעצטען שבת איז אין אלע שוהלען אין ענגלאנד אבגעריכט געווארען א תפילה צוליב'ן געזונד־ווערען פון ענגלישען קעניג געארג.

לויה פון ד"ר באגען

ניו־יארק. (יט"א).

אין דער לויה פון דר. יוסף באגען אין לאס־אנזשעלאס האבען זיך בעטייליגט אנ'ערך 1000 מאן, מיטגלידער פון די אמעריקאנער „בני־ברית־לא־זשען". דער קערפער פון ד"ר באגען איז פער־ברענט געווארען אין קרעמאטאריום.

דער רומענישער רעגירונגס-פראיעקט

וועגען די ענדערונגען פון יודישען קהלות-געזעץ פארן סענאט

בוקארעשט. (יט"א) דאס געזעץ פון מי־ניסטער וולאד וועגען די ענדערונגען אין קהלות־געזעץ איז שוין דיסקוטירט געווארען אויף דער קולטוס־קאמיסיע ביים סענאט. ד"ר. נעמיראווער האט געהאלטען א שארפע רעדע, אנווייזענדיג, אז דאס געזעץ פערניכטעט די יודישע קהלה און איז אין סתירה צו דער היסטארישער ענטוויקלונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אלט־רומעניען.

די קאמיסיע האט אנגענומען פאלגענדע אויס־בעסערונג צום געזעץ: „עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז אין רומעניען קאנען עקזיסטירען נאר 3 ריטען פון דער יודישער רעליגיע: ארטאדאקסען, פארט־געשריטענע און שפאניאלישע. אין יערען ארט קען עקזיסטירען נאר איין קהלה פון יערען ריטוס". די פראגע וועגען סובווענציע פאר די קהלות, דאס הייסט וועלכע פון זיי וועט געשטיצט ווערען דורך דער רע־גירונג איז געבליבען אפען. אין די יודישע קרייזען איז מען מיט דער אויסבעסערונג נישט צופריהען.

פראטעסט פון 38 מלוכות

געגען דעם נייעם צאל-טאריף אין אמעריקא

וואשינגטאן, 10 (ספ.טעל.) אויף אנ־אנפראגע פון דער פינאנץ קאמיסיע ביים סענאט האט די וואשינגטאנער רעגירונג אפיציעל מיט־געטיילט, אז 38 מלוכות האבען אפיציעל פרא־טעסטירט געגען דעם נייעם טאריף, דערונטער אלע אייראפעאישע מלוכות מיט פראנקרייך, דייטשלאנד און ענגלאנד אין דער שפיץ.

א סענסאציאנעלע אפערע אין לובלינער מאגיסטראט

א קאסירער ענטלויפט מיט 12 טויזענד זל. און צומארגענס שטעלט ער זיך אליין צו

אין לובלינער מאגיסטראט איז פארגעקומען אנ'אפערע מיט 12 טויזענט זלאטעס שטאטיש געלד, איצט דערוויסען מיר זיך עטליכע פרטים פון דער ראזיגער אפערע.

דער אפעריסט איז דער 32־יעהריגער קאס־סירער עדוואהד אבאלקאווסקי. ערשט א יאהר צייט ווי ער פערנעהמט דעם אמט פון א קאסירער. שבת 3 בייטאג האט ער פון הויפט־קאסירער בעקומען 12 טויזענט זלאטים אויסצוצאהלען לוין די שטאט־טישע ארבייטער, וועלכע האבען זיך פערזאמעלט ארום מאגיסטראט און געווארט אויף 5 א זייגער, ווען דער לוין האט זיי געזאלט אויסגעצאהלט ווערען.

פאר 5 האט אבאלקאווסקי צוגעשיקט א בריף צום הויפט־קאסירער, אז ער איז עפעס גראד פער־נומען אין דער היים מיט א זעהר וויכטיגען ענין און דעריבער וועט ער אנשטאט 5 קומען אין מאגיס־טראט ערשט 6 א זייגער, די ארבייטער האבען רע־ריבער גערולדיג געווארט ביז 6 א זייגער, אבער אויך צו דער ראזיגער שעה, איז אבאלקאווסקי נישט געקומען, אין מאגיסטראט איז מען געווארען אונרוהיג און מען האט געשיקט א שליח אהיים צו אבאלקאוו־סקין פרעגען איהם ווען ער האט בדעה צו קומען אין מאגיסטראט מאכען די אויסצאהלונגען. ערשט דא האט די יבאמבע געפלאצט. מען האט זיך דער־וויסט, אז אבאלקאווסקי וועט שוין דעם טאג אינ־גאנצען נישט קומען אין מאגיסטראט, ווייל נאך מיט א שעה צוריק איז ער אוועק אהיים און צוזאמען מיט זיין פרוי אין דער ריכ־טונג קיין ווארשא. קומענדיג צוריק אין מאגיסטראט מיט דער ראזיגער תשובה האט מען זיך ערשט געכאפט, אז דער ענין איז נאך נישט אזוי גלאטיג. תיכף האט מען אנגעמאלדען דערפון דער פאליציי, וועלכע האט אונטערגענומען שריט צו כאפען דעם פארשוין אבער — אהן ערפאלג.

אין מאגיסטראט איז פעראָרדענט געווארען א רעוויזיע אין די קאסע ביכער, די רעוויזיע האט געדויערט א גאנצען טאג.

זונטאג 1 בייטאג איז א טאקסים צוגעפאהרען צו דער געבייידע פון מאגיסטראט און צו דער גרעסד־טער איבערראשונג פון אלע איז אין צימער פון דער שטאטישער קאסע אריינגעקומען דער ענטלאפע־נער אבאלקאווסקי און ערקלעהרט, אז ער קומט גלייך מיט'ן שנעל־צוג פון ווארשא צוזאמען מיט זיין פרוי. וועגען דער סיבה פון זיין אפפאהרען פלוצ־לינג קיין ווארשא האט ער געגעבען נישט קלאהרע אויפקלעהרונגען און אליין אנטקעגעלייגט אויפן טיש 7270 זלאטים, זיין פרוי האט פון איהר טאש ארויס־גענומען 300 זלאטים און זיי אויך אוועקגעלייגט אויפן טיש.

אבאלקאווסקי איז תיכף ארעסטירט געווארען.

קאטוילישע גייסטליכע רופט צו לעבן בשלום מיט יודען

גרויסער קאטוילישער קאנגרעס אין שעדלעץ דאנקט דער יודישער קהלה

דער ערשטער קאטוילישער קאנגרעס אין פאר־ליאשע, וועלכער איז פארגעקומען אין שעדלעץ די טעג האט געבראכט א עולם פון 70 טויזענד עולה־רגל'ניקעס, וועלכע זענען געקומען אין 200 קאמ־פאניעס פון פארליאשע, פון ווארשאווער, בריסקער, פינסקער, וולאדאזער און אנדערע געגענטען, טוי־זענדער זענען געקומען און אוועק צו פוס.

אין משך פון דריי טעג, וואס דער קאנגרעס האט געדויערט, איז די שטאט געווען ווי בעדעקט מיט א כמארע מענשען, איבערהויפט פרויען אין פארבינע טיכלעך פון די דערפער, אלע שטאטישע געביידעס, א טייל פון די רעגירונגס־געביידעס, ווי אויך פיל פריוואטע הייזער זענען געווען דעקארירט און אילומינירט, ס'רוב באלקאנען זענען געווען בע־צירט מיט דיוואנען און בלומען, נישט אויסשליסענ־דיג יודישע באלקאנען.

די עולה־רגלניקעס האבען גענעכטיגט אין די לאקאלען פון די שטאטישע שולען און אין אנדע־רע עפענטליכע געביידעס. אויך א רייהע יודישע זאלען, ווי די זאלען פון „עזרת־יתומים", „הכנסת־אורחים" א. א. וו. זענען, אויף דער ביטע פון דער קאטוילישער מאכט, איבערגעגעבען געווארען צו דער דיספאזיציע פון די עולה־רגל'ניקעס. פיל פון די געקומענע צום קאנגרעס האבען גענעכטיגט אויך אין פריוואטע יודישע הייזער.

די קאנגרעס־טעג זענען אדורך זעהר רוהיג. די פאליציי, וועלכע איז אויף די ראזיגע טעג ספעציעל פערגרעסערט געווארען, איז כמעט נישט אויסגע־קומען צו פערצייכענען קיין איינציגען פאל פון אומרוהען.

אין משך פון דריי טעג זענען פארגעקומען תפילות אין אלע דריי ארטיגע קאשטשאלען, ווי אויך אונטער'ן פרייען הימעל פון קאשטשאל.

די קאטוילישע גייסטליכע האבען אין זייערע רעדעס צו די מאסען גערופען צו לעבען אין פריינד־ליכע בעציהונגען מיט דער יודישער בעפעלקערונג.

קשאנדז קאנאניק ר. ווילדע האט געבעטען די ארטיגע יודישע רעדאקציעס אויסצודריקען אין נאמען פון אויספיהר־קאמיטעט פון קאנגרעס א דאנק דער שעדלעצער קהלה פאר דעם געהעריגען אפשאצען די רעליגיעזע קריסטליכע געפיהלען דורך דער יודישער בעפעלקערונג און בעזונדערס פאר'ן דעקארירען די באלקאנען און פאר אפגעבען דעם קאנגרעס דעם געהעריגען כבוד.

פאר דער דימיסיע פון פואנקארע'ס קאבינעט

פאריז, 10 (ספ. טעל.) מיט דער גרעס־טער שפאנונג ווארט מען אויף דער אבשטימונג פון דער דאנערשטאגדיגער זיצונג אין פארלא־מענט, וואס וועט דעצידירען וועגען גורל פון פואנקארעס קאבינעט.

סענאטאר באראה דריקט אויס זיין סימפאטיע פאר'ן רוסישען יודענטום

ניו־יארק. (יט"א).

סענאטאר באראה, דער פארזיצער פון דער אויסערן־קאמיסיע ביים סענאט און הויפט־פער־טיידיגער פון די לאזונג, אז די פעראייניגטע שטאטען זאלען אנערקענען די סאוויעטען־רעגירונג, האט אויפ־גענומען ראבי סטעפאן וויז, וועלכער האט איהם איבערגעגעבען די רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער קאנפערענץ פון יו־דיש־אמעריקאנישען קאמיטעט, אין וועלכער עס ווערט פראטעסטירט געגען דער אונבארמהערצי־גער פערפאלגונג פון העבראיש און יודישער רע־ליגיע אין סאוויעטען־רוסלאנד.

סענאטאר באראה האט אויסגעדריקט זיין סימ־פאטיע פאר די רוסישע יודען.

ער איז אויך אינפארמירט געווארען דורך דר. סטעפען וויז וועגען דער לאגע פון די רוסישע ציוני־סטען.

ווי אזוי איז ערמארדעט געווארן דער הויזווירט אויף ווספולנא 40

ווארשא, 10 (טעלעפאניש) די אויספאר־שונג ארום מארד איבער'ן הויזווירט טשערמינסקי האט ענטגילטיג פעסטגעשטעלט אלע אומשטענ־דען פון מארד.

עס ווייזט זיך ארויס, אז דעם מארד האבען אויסגעפיהרט בלויז די צוויי באנדיטען באלעסלאוו פאפלאווסקי און וואצלאוו קאמינסקי, וועלכע הא־בען זיך ביידע מודה געווען צו דער זאך.

אויסגעפיהרט דעם מארד האט פאפלאווסקי גופא.

פאפלאווסקי איז א קיילער און ער האט זיך „אפגעפערטיגט" מיט'ן זקן ווי א „פאכמאן". דערלאנגענדיג איהם דעם זעץ איבער'ן קאפ, האט ער איהם אומגעווארפען אויף דער ערד, צוגעדריקט מיט די קניע און — אונטערגעשניטען דעם האלז.

נאכ'ן מארד איז פאפלאווסקי געווען שטארק אויפגערעגט און די פיס האבען איהם געציטערט. די באנדיטען האבען דעריבער נישט בעוויזען צוצורויבען אלץ, וואס זיי האבען געקענט נעהמען.

די באנדיטען ווארפען יעצט די שולד איי־נער אויפ'ן צווייטען.

פאפלאווסקי'ס צושטאנד האט זיך שוין אויף אזוי פיל פערבעסערט, אז מען האט איהם נעכ־טען פערהערט גאנצע 6 שעה.

ברידער מאנד גרינדען א רוי-מישע קאטעדרע

ביים העבראישען אוניווערזיטעט

ירושלים, 10 (י.ט.א. טעלעגראפיש) לארד מעלטשעט און זיין ברודער ראבערט מאנד האט בעשלאסען צו גרינדען און איינארדנען די רוימישע קאטעדרע ביים העבראישען אוניווער־זיטעט אין ירושלים. די קאטעדרע וועט טראגען דעם נאמען פון זייער פאטער לודוויג מאנד.

ארמענישע קאלאניזאציע אין סיריען און לבנון

ירושלים. (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, האט די סירישע רעגירונג אויסגעטיילט א באהער שטח צווישען אנטיאכא און אלעקסאנדרעטא אויף קאלאניזירען 5000 ארמענער. אנדערע 3,000 אר־מענער זאלען קאלאניזירט ווערען אויף פרוכטבארען בארען אין לבנון.

„הבמה" אויף א טורנע איבער אייראפא

ירושלים, 10 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די א"י'דיגע קינסטלערישע טרופע פון „הבמה" פאהרט ארויס אויף א טורנע קיין אייראפא. איהר בודזשעט ווערט געזיכערט דורכ'ן בעקאנטען דייטשען באנקיר דירעקטאר מאקס ווארבורג פון האמבורג (א ברודער פון אמעריקאנער פעליקס ווארבורג). ווארבורג האט אסיגנירט פאר דער „הבמה" צו 1000 פונט שטערלינג אין פערלויף פון 3 יאהר.

„נייער פאָלקסבלאַט“

11 יולי 1929

די סטודענטן
דער גייסט פליהט, וואו ער וויל

די סטודענטן.

אומעטום לאָזען זיי זיך הערען: אין לעמבערג, און אין פּויזען, אין ווין און אין יאַס, אין נאַמיור און אין בערלין. זיי זענען געוואָרען די קאָנסטרוקטאָרען פון דעם אַ־ליפּנעוואַכטע נאַציאָנאַליזמען אין דער נאָך־מלחמה׳דיגער צייט, פּונקט ווי אין רוסלאַנד זענען זיי פאַר דער מלחמה געווען דער אַוואַנגאַרד פון דער פרייהייטס־באַוועגונג.

דאַרף מען פּאָגראָמען — זענען זיי דאָ, דאַרף מען שלאָגען מיט גומענע שטעקענס — זענען זיי דאָ, פּאָגראָמירען רעדאַקציעס און נעשעפטען — ווידער זיי, שענדען קברים — אַבעראַמאָל זיי. מיט איין וואָרט, אַלץ, וואָס שמעקט מיט „אייראָפּעאישער קולטור“, איז איבערגעגעבען געוואָרען זיי אין די הענט. דערויף האָבען זיי דאָך שטודירט.

די רעזולטאַטען פון אַזאַ סטודענטאָקראַטיע לאָזען זיך סוף־כל־סוף פיהלען דעם איינענעם פאָלק. קיין אַנדערער צייט האָבען די פּויזנער סטודענטען אַ שטיינער נישט געפונען צו פּאָגראָמירען יודישע האָב און גוטס ווי בעת דער פּויזנער אויסשטעלונג און טאַקע די קיאָסקען אויף דער אויסשטעלונג גופא. און אַפילו אַזאַ לאַנד, ווי דייטשלאַנד, הויבט זיך אָן אַרומצוזעהען צו וואָס עס ברענגט די הפקרות פון דער שטודירענדיגער יוגענד. דייטשלאַנדס אַמביציע איז, אַז איהר וויסענשאַפט זאָל שטעהען העכער, ווי אין דער גאַנצער וועלט און אַז די דייטשע אוניווערזיטעטן זאָלען זיין די ברונימער, צו וועלכע עס זאָלען זיך ציהען אַלע וויסען־דאָרשטי־גע. ס׳איז אַ פראַגע פון אינטערנאַציאָנאַלען פּרעס־טיזש פאַר דייטשלאַנד.

האָט דעריבער זיך דער דייטשער אויסערן־מיניסטער שטרעזעמאַן געקלאָגט אין זיינען אַ רייכ־סטאַג־רעדע, אַז די צאָהל פון די אויסלענדער אין די דייטשע אוניווערזיטעטן האָט זיך פערקלענערט און די פּראָבלעם איז אַזוי ערנסט, אַז מיט איהר בעשעפטיגען זיך פּאָליטיקער, געלעהרנטע זשור־נאַליסטען. אַזוי האָט דער בעריהמטער מעאָדאָר וואָלף, דער רעדאַקטאָר פון „בערלינער טאַגע־בלאַט“ זיין שטענדיגען וועכענטליכען לייט־אַרטי־קעל אין זיין צייטונג געווידמעט דער פראַגע:

„פאַרוואָס קומען נישט די וואַנדער־פויגעל“?

ער קומט צום אויספיהר, אַז דייטשלאַנד האָט אויפגעהערט צו זיין דער מיטעלפּונקט פון וויסענ־שאַפט. די דאָזיגע ראָליע הויבט אָן צו שפּילען פראַנקרייך. די נעמען פון די גרויסע דייטשע געלעהרנטע זענען בלאָס געוואָרען איין דער געדע־כעניש פון דער וועלט און קיין נייע שטייען נישט אויף.

אָבער נישט דאָס איז, לויט טעאָדאָר וואָלפס מיינונג, די סיבה פון דער ירידה פון דער דייטשער וויסענשאַפט. אַלצדינג וואָלט נאָך נישט געווען אַזוי שלעכט, ווען נישט איין דערשיינונג, וועלכע שטויסט אָפּ די אויסלענדער: דער נאַציאָנאַליזם אין די דייטשע אוניווערזיטעטן, וואו די פּאַטריאָטען האָ־בען אַ גרעסערען מויל ווי מוח; יענע וויסטע נאַצ־יאָנאַליסטישע העצע, וואָס ווערט געטריבען נישט בלויז פון די סטודענטן, נאָר זי ווערט נאָך אונטער־געוואַרימט דורך זייערע מדריכים, די פּראָפעסאָרען.

דער פּועל־יוצא איז, אַז דער עקספּאָרט פון דייטשען גייסט קיין אויסלאַנד האָט זיך פערקלענערט און די נאָכפראַגע אויף דייטשער וויסענשאַפט איז גע־פאַלען.

דער דייטשער פּובליציסט האָט אַ טעות: דער אינטערנאַציאָנאַלער אויסטויש פון גייסט צווי־שען די אוניווערזיטעטן איז גאָרנישט שוואַכער גע־וואָרען אין די פּוילישע אוניווערז. הערשט דער בורשען גייסט פון די דייטשע סטודענטן־קנייפּעס און דער יונקערשער מוט פון די קאָרפּאָראַנטען ווערט אויס־געזונגען אין אַלע שפּראַכען אין שבור׳ע אַוואַנטורעס און העצעס איבער שוצלאָזע פרידליכע בירגער.

נישקשה, ווי זאָגט אַ לאַטייניש וואָרט, דער גייסט שוועבט, וואו ער וויל.

בפרט נאָך אַזאַ אָנשטעקענדיגער ווי אַנטי־סעמיטיזם און מענשען־האַס:

מ. ט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אוירען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקע

קאָנסטאַנטינער 9. טעל. 27-31.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאַכט אויך פון לאַגיעווניקער 17 פון 12—10 און פון 8—6

יוגאָסלאַווישער אויסערן־מיניסטער
לויבט די יודען אין יוגאָסלאַוויען

בעלגראַד. (יט״א). דער יוגאָסלאַווישער אויסערן־מיניסטער וואָיאַ מאַרינקאָוויטש האָט אויפ־גענומען דעם גענעראַל־דירעקטאָר פון דער יוד־דישער טעלעגראַפען־אַגענטור ה׳ יעקב לאַנדוי און איהם ערטיילט אַן אינטערוויו וועגען דער לאַגע פון יודען אין יוגאָסלאַוויען.

אונזער לאַנד, האָט דער מיניסטער ערקלערט, איז פעליג פריי פון׳ם אַנטיסעמיטישען גיפט. מיר סערבען אַכטען די יודען. די היסטאָרישע ענטוויקלונג פון סערבישען פאָלק איז אין פיל פּונקטען געגאַנגען פּאַראַלעל מיט דער ענטוויקלונג פון יודישען פאָלק. עס איז דעריבער בלויז נאַטירליך, וואָס דער סערב און דער יוד פערשטעהען איינער דעם צווייטען.

בעת טערקיי האָט אונזער לאַנד נאָך לאַנגע און שווערע קאַמפען ערטיילט אַ געוויסע אויטאָ־נאָמיע און געבילדעט צוויי אויטאָנאָמע גרופּען, טערקען און סערבען, האָבען זיך די יודען, וואָס האָבען אין דער פראַגע געהאַט פרייע וואַהל־אָנ־געשלאָסען נישט צו די טערקען, וועלכע זענען דאָך געווען דאָס הערשענדע פאָלק, נאָר צו אונז, הגם די טערקען האָבען אויך נישט געפיהרט קיין אַנטי־סעמיטישע פּאָליטיק, נאָר זענען לגבי די יודען גע־ווען טאָלעראַנט. דאָס בעווייזט, אַז די געגענזייטיגע פריינדליכע האַלטונג פון סערבען און יודען איז אַ היסטאָרישער פאַקט און פליסט אַרויס פון דעם גאַנצען ענטוויקלונגס־גאַנג פון אונזער מלוכה־לעבען. מיר שעצען זעהר הויך דעם פּאַטריאָטיזם פון דער יודישער בעפעלקערונג, די יודען האָבען בעת דער מלחמה געטיילט מיט אונז נויט און לייד, און די יודישע סאָלדאַטען האָבען זייער פליכט ערפילט נישט ווייניגער טריי און אויסגעצייכנט, ווי די איבעריגע.

די יודישע רעליגיע אין יוגאָסלאַוויען איז אוי־טאָנאָם און איז גלייכבערעכטיגט מיט די איבעריגע רעליגיעס. די רעגירונג סובווענציאָנירט די יודישע רעליגיע צוגלייך מיט אַנדערע. הרב־הכולל ד״ר אלקאַליי ווערט זעהר הויך געשעצט דורך אַלע־מען. ער האָט נישט איינמאָל געלייסטעט ווערטפולע דינסטען פאַר יוגאָסלאַוויען. ער איז אָפיציר פון העכסטען אָרדען פון לאַנד.

די יודישע בעפעלקערונג אין יוגאָסלאַוויען צעהלט אַן ערך 60,000 נפשות. זיי זענען בעד־שעפטיגט ס׳רוב אין האַנדעל און פרייע פּראָפעסיעס. די יודען זענען אַן אויסערסט אַרבייטסזאַמער און ווערטפולער עלעמענט. ס׳רוב יודען שטאַמען פון ספּאַניען. מיר האָבען אין לאַנד פיל יודישע פאַ־מיליעס, וואָס וואוינען דאָ זייט דעם 16־טען יאָהר־הונדערט. צו די לעצטע געהערט אויך די פאַר מיליע אלקאַליי.

די ליקווידאַציע פון דער מלוכה־פערשווערונג אין רומעניען

בוקאַרעשט, 10 (ספּ. טעל.) נעכטען אין אָווענד האָט די רומענישע רעגירונג אַרויס־געגעבען אַ פרישען קאָמוניקאַט וועגען די פער־שווערונג. אין דאָזיגען קאָמוניקאַט בעמיהט זיך די רעגירונג צו באַגאַטעליזירען דעם גאַנצען ענין. ווי עס גיט איבער די אונגאַרישע פּרעסע פער־שווייגט דער קאָמוניקאַט אַ סך נעמען פון די העכערע רומענישע אָפיצירען, וואָס זענען געווען פערמישט אין דער פערשווערונג. אויסער דעם טיילען די צייטונגען מיט, אַז ס׳קומט פאָר אַ שאַרפער קאָנפליקט צווישען דער רעגירונג און דעם רעגענטען־ראַט, וועגען די רעפאָרמען אין לאַנד.

ס׳איז געקומען דערצו, אַז דער פּרעמיער־מיניסטער מאַניו האָט אין אַ בריף צום רעגענטען־ראַט געדראָהט, אַז אויב דער רעגענטען־ראַט וועט נישט נאָכגעבען, וועט ער זיך אָנגעבען אין דימיסיע.

העכסטער אינדוסטריעלער־ראַט אויף אוקראַינע בעשטעטיגט דעם פּראָיעקט פון איינפיהרען זייד־אינדוסטרי אין יודישע שטעטלעך

מאָסקווא. (יט״א) דער העכסטער אינדוס־טריעלער ראַט פון דער אוקראַינער רעגירונג האָט בעשטעטיגט דעם פּראָיעקט איינצופיהרען זייד־פּלאַנ־טאַציעס אין דער פאָרם פון הויז־פּראָדוקציע אין די יודישע שטעטלעך אין אוקראַינע. די ספּעציעלע רעגירונגס־עקספּערטען האָבען פערזיכערט דעם ראַט אַז דער אוקראַינער קלימאַט איז צופּאַסט פאַר זייד־פּראָדוקציע און אין משך פון די נאָהענטסטע 5 יאָהר קענען אין איהר בעשעפטיגט ווערען אַרום 80 טויזענד קוסטאַרען. דער אינדוסטריעלער ראַט האָט בעשטעטיגט דעם פּראָיעקט אין פּרינציפּ און געשאַפען אַ ספּעציעלען דעפּאַרטאַמענט, וואָס זאָל אויסאַרבייטען די פּרטים פון זיין רעאַליזאַציע.

יודישע אָרימקייט אין ליטא
(פון אַ רייזע)

אויפ׳ן „גרינעם באַרג“, — אַ פאָרשטעטעל פון קאָוונע אין די לעצטע יאָהרען געשאַפען געוואָרען אַ נייער ישוב.

דער „גרינער באַרג“ איז געוואָרען אַ מין האַנט קאַמער צו קאָוונע. דאָ האָבען זיך אויסגעבויט נייע הייזער, דאָ זענען אויפגעשטעלט געוואָרען נייע גע־צעלטען, נייע קראָמען, נייע געשעפטען.

מקדמונים שטעהען אויפ׳ן גרינעם באַרג קאַ־זאַרמעס, וועלכע עס האָט געבויט אַ יודישער פאַר־ריאַרטשיק שאַפּיראָ. דעריבער רופען זיך טאַקע די קאַזאַרמעס אויף זיין נאָמען. און דער צייט פון מל־חמה זענען די דאָזיגע קאַזאַרמעס הרוב געוואָרען. פאַר כאָלדאַטען, פאַר וועמען זיי זענען בעשטימט געווען, טויגען זיי שוין נישט. אַפילו פאַר זייערע פערד קענען זיי שוין אויך נישט דינען. זענען די קאַזאַרמעס אַרויס אין רעמיטיע. זענען בלויז גע־בליבען אַ זכר פון בלוטיגע צייטען, ווען מענשען זענען אויפגעשטאַנען איינער אויפען אַנדערען, ווען שטעט זענען פערוואַנדעלט געוואָרען אין מדבריות, מענשליך בלוט האָט זיך געגאָסען און אַרויסגע־שווענקט ווייט־ווייט באַרג אַרויף אויפ׳ן גרינעם באַרג, איהם פערגאָסען און אין רויט נעפאַרבען...

מען האָט זיך מיט די קאַזאַרמעס צוטיילט, איינינע חורבות האָבען „אַנעקסירט“ קריסטען, איין גרוב — יודען.

דאָרט אין „גרוב“ האָבען זיך בעזעצט איינינע און דרייסיג יודישע משפחות.

אָן זון, אָן לופט, אָן ליכט, לעבען דאָ מענשען מיט זייערע משפחות.

שוין ווייט פון „טרויער־טאָל“ דערפיהלסטו, אַז דאָ איז אַ ישוב פון לעבעדיגע מענשען. אויף דע סטאַנגען עדות די פילצאָליגע בונטע „דעקאָ־ראַציעס“, וועלכע שפּרייטען זיך און רינגלען אַרום דעם „עמק־הבכא“.

אויף די פּאַרקאַנעס און גאַניקעס טריקענען זיך פערשידענע שמאַטעס. אויב איהר וועט אויס־צעהלען די שמאַטעס, — די העמדער, פלוּדערן און שפּאָדניצעס — נאָכדעם טאָפּלען איין און צוויי מאָהל, וועט איהר ליכט זיך דערוויסען די סטאַ־טיסטיק, וויפיל משפחות עס לעבען אין גרוב, ווי־פיל פרויען קינדער מאַנספּילען און עופה׳לעך עס לעבען דאָ.

דאָ לעבען צוויי און דרייסיג משפחות און אַן ערך ביז דריי הונדערט נפשות. ד אָזענע יודען פּרוכטבאַר, יעדער טאַטע און מאַמע איז בעגליקט מיט אַ מנין קינדערלעך.

וואָס־וואָס, נאָר אויף קינדערלאָזיגקייט קענען זיך די איינוואוינער פון גרוב נישט בעקלאָגען.

גאָט האָט ביי זיי אָפּגענומען אַנדערע לעבענס־פריידען, דערפאַר האָט ער זיי מיט אַ פרייער האַנט בעלוינט מיט קינדערלעך און מיט נחת פון אייניק־לעך...

אַרויס פון די קאַזאַרמעס שפּאַרען זיך משה׳לעך, שלמה׳לעך, לאה׳לעך און יענטעלעך, פּערדריפּעטע, פערזשמורעטע, בלוט־אָרימע בעוועגען זיי זיך אָן עוך־הרע מחנות־ווייז. עס פלאָנטערט זיך אַ נאַנ־צער קנויל שמאַטקעלעך, פון וועלכע עס שטאַרצט אַרויס אַ נאַקעטע פּאָלקעלע, אַ הוילער שוואַר־צער פּופּיקעל, אַ פערקרימטע פלייצקעלע — אָן עין הרע אַ היפּשע צאָהל.

דאָס איז זומער. זומער איז גאָט וועלט פריי און אָפען פאַר אַלעמען. ווינטער אָבער וואַלגערען זיך די דאָזיגע נפשות׳לעך אין די שטיינלעך רעד־מאַלט פערשטאָפּט מען מיט שמאַטעס, פון די ווענט — אָדער עס גיסט אַ פייכטקייט אָדער זיי זענען פערפאַהרען — עס ווענדעט זיך אָן וועטער אין דרויסען, — ווינטער איז נאָך ערגער, ווינטער איז דאָ אין די נישט־הימלישע דירות קאַלט און פינ־סטער, אַזוי פינסטער, אַז די טאַטעס מוזען בעת׳ן דאַווענען זוכען און אָנטאַפּען העם „יוצר אור“ אין סדור מיט די הענט...

אַזוי האָרעווען זיי זיך דאָ די קינדערלעך און גלויבט דער אויבערשטער. זיי פּרוכטפּערען זיך און מעהרען זי דקיין עין הרע!

אין דאָזיגען מערעשניק דרייט זיך אַרום אַ יונ־גער מיט אַ פידעל און שרייט הויך אויפ׳ן קול, ווי אַלע וואָלטען זיין טויב:

— האַנדעל, שמאַטעס, אַלטע שיך, אַלטע קאַ־לאָשען!

פונדעסטוועגען וואָלט גאָרנישט געווען אַזוי שלעכט, ווען ער זאָל נישט האָבען קיין קאָנקור־רענטען...

אין קאַזאַרמע לעבט יעדע משפחה אין אַ קליינ־ז אַלקערל. אַמאָל האָבען דאָ אַלע געלעבט בשותפות, מעשה קאָמונע, קאָלעקטיוויסטיש. איצט האָט די שטאָט־פערוואַלטונג אָפּגעצוימט פאַר יעדען אַ שטיי־נעל, אונטען ברעטלעך, אויבען געפלאָכטענע דראָט, לעבט מען דאָ געדיכטליך, פון 8 ביז 10 מענ־שען אין אַ שטיינעל.

אין איין שטיינעל, וועלכער איז אויסגעפיהלט פון ברעטער אויף פיר פיס, וואָס רופט זיך ביי מענשען „בעט“ און אַ פאָר בענקלעך, לעבט אַ שוסטער.

דער שוסטער איז שוין כמעט בלינד. אַמאָל איז דאָ קיין ליכט אויך נישט געווען, האָט ער געאַרבייט כאָג און נאַכט ביי אַ קליין לעמפּעל. האָט עס איהם אָנגעגריפען די אויגען, וואָלט עס אויך נישט גע־ווען אַזוי שלעכט, איז אָבער די צרה, וואָס אין גרוב לעבען זעקס שוסטערס, מוז מען מיט זיי קאָנקו־רירען. איז ביטער.

אומעטום די קאָנקורענץ!

אין אַ צווייטען שטיינעל טרעף איך אַ מוטער מיט פיר קינדערלעך. אין צימער איז חושך־מצ־רים. עטליכע ברייטע צוזאַמענגעשלאָגענע ברעטער דינען פאַר בשותפותדיגער בעט, אויף וועלכע עס וואַלגערען זיך אין שמוץ, די קינדערלעך.

דערזעהען מיך די קינדערלעך, הויבען זיי אויף אַ געוואַלד און אַ קוויטשעריי.

צו וואָס די געוואַלדען?

דערקלעהרט מיר די מאַמע:

זיי האָבען זיך דערשראָקען. זיי זענען נעבעך קראַנק, מיינען זיי אויף אייך, אַז עס איז געקומען דער דאָקטאָר.

וואָס פעהלט די קינדערלעך?

ביי דער עלטערער שלאָגט אונטער׳ן האַרצען, ביי דער צווייטער קלאַפּט עס אין די שלייפען, ביי דער דריטער...

ווער עס שלאָגט ביים קינד אונטער׳ן האַרצען און ווער עס קלאַפּט ביי דער צווייטער אין די שלייפען, ווייסט זי נישט...

זי האָט נאָר געלאָזט, זינט די קינדערלעך זע־נען קראַנק געוואָרען צוזיפּגעשלאָגען פון ברעטער אַ ברייטע בשותפותע בעט, כדי זיי זאָלען זיך נישט אַראָפּקייקלען פון זעלעגער, פריהער פלעגען זיי אַראָפּפאַלען, — איצט איז זי רוהיג...

אין אַ דריטען שטיינעל מיט דער זעלבער „אויס מעבלירונג“, זיצען אַ פאָר בחורים און שלאָגען פאָרעשוועס, אַ מיידעל שטעפּט שעכטלעך — אַלע הענט אַרבייטען און פון אַלעמענס מלאכות — ווייניג ברכות.

אין נאָך אַ שטיינעל אַרבייט אַ קאָלעקטיווע ווערקשטוב. ער, דער בעל־הבית, בעזאָרגט דעם „קאָלעקטיוו“ מיט אַרבייט און זיי אַרבייטען אויס שטעקשיך.

אַלע יונים האָבען איין פּנים און אַלע קבצנים די זעלבע סימנים. די שטיינלעך זענען אַ קאָפּיע איינע פון די אַנדערע, פערהאַן בלויז שטיינלעך וואָס אַרבייטען, און פערהאַן שטיינלעך לייריקגייער, וועמעס בעל־הבתים ס׳הויזירען, שנאָרען און דריי־ען זיך אַרום פּוסט און פּאַס — וועהניג יודישע מלאכות זענען פערהאַן!

רייס איך מיך שוין אַרויס פון גרוב און גרייט מיר אין וועג אַריין.

ערשט אויפ׳ן הויף ציהט צו מיין אויג אַ הויפען קליינע יונגלעך און מיידלעך אין וועמענס אַראָפּגעלאָזטע נעולעך און מאַטע אייגעלעך איך דער קען, אַז זיי זענען עפּעס נישט מיט אַלעמען.

איך דערוויס מיך גיך דעם סוד:

זיי זענען צוזאַמען אַכט נפשות׳לעך, ברידער־לעך און שוועסטערלעך. האָט מען זייער מאַמען אַרעסטירט און פערזעצט אין תפיסה.

וואָס איז די מאַמענס חטא?

דערצעהלט מען מיר, אַז איהר „חטא“ איז באמת גרויס: זי האַנדעלט מיט ציבעלעס, איז זי געגאַנגען אויף דער לאַווע (אויפ׳ן טראָטואַר) און אַ הענדלערקע מאַר אויף דער לאַווע נישט געהן, האָט מען איהר אַ קראַנקע פערזעצט אין תפיסה צוזאַמען מיט אַ דריי חדשים׳דיגען קינד, זענען די איבעריגע קינדערלעך געבליבען אָהן אַ מאַמען און פון דעמאָלסט אָן האָבען זיי נישט וואָס צו עסען (דער טאַטע איז אַ שיכור און קימערט זיך ווהניג מיט זיי).

מיך פערפאָלגען די אויגעלעך פון די עלענדע יודישע קינדער, וואָס האָרעווען זיך דאָ אין גרוב...

פאַר וועמעס זינד ליידען די קינדערלעך, צו־ליב וועמעס חטא טרויערען אומשולדיגע יודישע קינדערשע אויגעלעך?...

מ. גרעין.

נייער פאָלקסבלאַט
דאָס לאָדזער לעבען

11
דאָנערשטאָג
ג
תמוז תרפ"ט
יולי
זון-אויפגאַנג 3.20
זון-אונטערגאַנג 7.58

שוידערליכע ליבע-טראַגעדיע

א פערליבטער געפּרובט דערמאָרדען זיין כלה. — אין וואַהנזין פון אייפערזוכט. — שטעכט זיין כלה מיט א מעסער. — נישט געלונגען זי צו טויטען. — שרעקליכער זעלבסטמאָרד דורכאַראַקירי

(—) רינסטאָג בייַנאַכט האָט זיך אויף ציגעל־גאַס 17 אָפּגעשפּילט אַ שוידערליכע טראַגעדיע, פון אַ נישט־געלונגענעם מאָרד און מוראדיגען האַראַקירי.

דאָרט וואוינט אַ געוויסע מאַריאַ אַראַמטשעווסקאַ, 18 יאָהר אַלט, זי האָט געהאַט אַ חתן טשעסלאַוו סאַפּיעהאַ, אָגראָדאָווע 24.

איינמאָל האָט ער זיין כלה געטראָפען אין דער געזעלשאַפט פון עפּעס אַ קאַוואַליר. אין איהם האָט אויפגעקאָכט די אייפערזוכט, און ער האָט ערקלערט דער כלה, אַז ער וועט איהר דער־מאָרדען אויב זי וועט זיך דערוועגען איהם צו פער־ראַטען און שפּאַצירען מיט אַן אַנדערען.

זעהט־אויס, אַז זיינע דראָהונגען האָבען נישט געווירקט. רינסטאָג איז ער געקומען אין דער וואוי־נונג פון אַראַמטשעווסקאַ און מיט איהר אָנגע־הויבען זיך צו קריגען.

בעת דער קריגעריי וואָס איז צווישען זיי ענט־שטאַנען האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער, און זיך געוואָרפען אויף מאַריאַ'ן. און איהר אַריינגעשטאָ־כען דאָס מעסער אין פּלייצע.

אַראַמטשעווסקאַ האָט אויסגעשריען און איז געפאַלען אַ פערבלוטיגטע,

דער צעווילדעוועטער סאַפּיעהאַ האָט זיך גע־לאָזט לויפען. די שכנים וועלכע זענען אָנגעלאָפען אויף אַראַמטשעווסקאַ'ס געשריי, האָבען דערזעהען דעם לויפענדען סאַפּיעהאַ און זיך געלאָזט איהם נאָכיאָגען. סאַפּיעהאַ איז געלאָפען דורך ציגעל־גאַס און זיעלאָנאַ און איז אַריינגעלאָפען אין טויער אויף זיעלאָנאַ 65 ווען ער האָט דערזעהן אַז מ'יאָגט איהם שוין אָ, האָט ער אַרויסגעכאַפּט דעמזעלבען מעסער מיט וועלכען ער האָט געשטאָכען זיין מאַר־יאַ'ן און האָט זיך אויפגעשניטען דעם בויך.

ווען די נאָכיאָגער זענען צוגעקומען צום טויער האָבען זיי איהם געטראָפען ליגען אין אַ קאַלוזשע בלוט, מ'האָט צו איהם אַרויסגערופען די פּאָגאָ־טאָוויע אָבער דער דאָקטאָר האָט געקענט בלויז פעסטשטעלען דעם טויט.

עס איז אויך אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָ־גאָטאָוויע און פּאָליציי צו מאַריאַ אַראַמטשעווסקאַ נאָכ'ן ערטיילען הילף האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז איהר צושטאַנד איז נישט געפעהרליך.

ווען זי איז אַביסעל געקומען צו זיך, האָט זי דערצעהלט:

רינסטאָג אינדערפריה, ווען זי האָט זיך גע־גרייט אַרויסגעהן אין פאַבריק צו דער אַרבייט, איז פּלוצלונג אַריינגעקומען סאַפּיעהאַ מיט אַ בוקעט בלומען. ער האָט זי אין טראַמוויי בעגלייט ביז צו דער פאַבריק. אויפ'ן וועג האָט ער איהר ער־קלערט אַז ער קלויבט זיך קיין וואַרשאַ, ווייל ער קען שוין נישט בלייבען אין לאָדז. ביים געזעגענען זיך האָט ער מיט אַמאָל אויסגערופען: „אויב דו וועסט נישט ווערען מיין פרוי, וועל איך דיך דער־הרגענען".

ווען זי האָט איהם איבערגעפרעגט, וואָס דאָס הייסט, האָט ער אויסגערופען: „וועסט מיך נאָך ערשט פערשטעהן!" און דריקענדיג איהר די האַנד, איז ער אַוועק.

פאַרנאַכט האָט איהר סאַפּיעהאַ אָפּגעוואַרט ביי דער פאַבריק, זי מכבד געווען מיט שאָקאָלאַד און איהר פאָרגעשלאָגען געהן צו איהר אַהיים. דאָרט האָבען זיי אָפּגעגעסען אָווענדבראָיט אין דער אַנ־וועזענהייט פון מאַריאַס מוטער.

נאָכ'ן אָווענדבראָיט איז מאַריאַ אַריין אין אַ געוועלבעל אויסטרינקען אַ גלאָז וואַסער, סאַפּיעהאַ איז דערווייל אַוועק עפּעס צו ערלעדיגען, ווי ער האָט געזאָגט. ווען זי איז צוריקגעקומען האָט ער שוין געוואַרט אויף איהר און נישט רעדענדיג מיט איהר קיין וואָרט אַריינגעשטאָכען דעם מעסער אין פּלייצע.

סאַפּיעהאַס קערפּער האָט מען אָפּגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום.

משה'לע „נאַר" האָט אָפּגעפּייערט קיילע „קאָזאַק"

אויף אַלט-שטאָט קאָכט זיך מיט דער פּאַסירונג

גאַנץ אַלטשטאָט קאָכט איצט מיט אַ מעשה ווי אַזוי משה'לע „נאַר" האָט אָפּגעפּייערט זיין איינענע קיילע „קאָזאַק".

מעשה שהיה כך היה: אויף אַלטשטאָט האָ־בען שוין אַ לאַנגע צייט געוואוינט דאָס פּאָרפאָלק משה'לע און קיילע, ער אַ שטילער רוהיגער מענש זי איז אַ קאָזאַק אַ יורענע, אַ ברייטפּלייציגע און אַ ריהרעוודיגע. דאָס פּאָרפאָלק האָט געפיהרט אַ געשעפט פון טרוקענע פרוכטען און ס'איז זיי זעהר גוט געגאַנגען: ס'איז געווען פרנסה, אויך 4 גע־ראָטענע קינדערלעך און ס'וואָלט אַלץ געווען גוט, ווען מ'וואָלט נישט אָנגעהויבען אַרום אונטערמור־מלען, אַז קיילע קאָזאַק איז איהר מאַן „אומטריי געוואָרען" און פיהרט עפּעס קאָנשאַכטען מיט עפּעס אַ בוכהאַלטער. מ'האָט אַזוי לאַנג געמורמעלט ביז ס'איז אָנגעקומען צו די אויערען פון איהר מאַן. ווי געוועהנליך אין אַזעלכע פאַלען, איז דער מאַן דער לעצטער וואָס דערוויסט זיך, ווענען דעם, וואָס איז אין דער ערשטער ריהע נוגע דווקא איהם. אָבער, ווען ער האָט זיך שוין יאָ דערוויסט, איז ער געוואָרען אויסער זיך.

אָבער שטיקען אין זיך דעם ענין האָט ער נישט געקענט. און איז געקומען צו זיין פּלוניתטע מיט טענות. יענע אָבער, איז פון די, וואָס לאָזט זיך נישט שפּייען אין קאַשע, האָט זי אָנגעהויבען פאַרצוואַרפען איהר מאַן, אַז ער פיהרט זיך אויך נישט לייטיש....

בקיצור, אין שטוב און אין געשעפט איז גע־וואָרען אַ גהינום, קיילע „קאָזאַק" איז אויך פון די יורענעס, וואָס איהרע הענר ליגען נישט אין קימפּעט און זעהט אויס אַז משה'לע האָט דערפון געוואוסט האָט ער נעבעך קיין אַנדער ברירה נישט געהאַט, ווי צו רינגען אַן אַנדער געוועלב, אַריינפיהרען אַהין סחורה, רינגען אַ דירה און דאָס אַלץ אָפּגעבען זיין קיילע, אַבי זי זאָל איהם פערלאָזען און ער זאָל כאָטש האָבען אַ רוהיגען ווינקעל, ביינאַכט נאָכ'ן שווערען טאָג אַרבייט.

ס'איז אַוועק אַנדערהאַלבען יאָהר אַנ'ערך, און די געשעפטען ביי קיילען זענען גוט געגאַנגען, דאַ־געגען זענען משה'לעס געשעפטען געוואָרען נישטפּויגעל־דיג, דערווייל האָט ער גענומען שיקען צו זיין קיילע מענשען, אַז ס'איז שוין גענוג צו זיין ברוגז, מ'דאַרף זיך איבערבעטען, וואָלט די קינדער נישט זיין קיין לעבעדיגע יתומים, און ער זאָל אויפהערען צו זיין אַ „שטרויערנער" אַלמן. ווען די מענשען האָבען עטוואָס ווייכער געמאַכט דעם באָדען, האָט זיך משה'לע אַליין מטריח געווען און איז אַוועק צו קיילע'ן כ'י זיך מיט איהר אַביסעל דורכצושמועסען און ... איבערצייגען.

זעהט אויס, אַז ער האָט געפונען די ריכטיגע ווערטער, וועלכע האָבען ווייך געמאַכט קיילעס האַרץ קיילע האָט געלאָזט אַ טרעהר און בעשלאָסען אַז איהר מאַן משה'לע איז גערעכט און אַז זי דאַרף זיך אומקעהרען אַהיים. אַגב האָט איהר אויך גע־לאָקט, וואָס דער מאַן איז אַ יוֹר, וואָס פערמאָגט אויף זיין נאָמען אַ טייל פון אַ הויז אין אַלטשטאָט און ווער וויסט איבער הונדערט און צוואַנציג יאָהר וועט זי בלייבען זיין יורש'טע.

ווי עס זאָל נישט זיין קיילע האָט בעשלאָסען אַהיימצוגעהן וואוינען מיט איהר מאַן. איהר גע־שעפט האָט מען געשלאָסען, די סחורה אַריבער־גענומען אין משה'לעס געשעפט אויף אַלטשטאָט, מ'האָט אַהין אויך איבערגעפיהרט די גאַנצע קונד־שאַפט. און דאָס געשעפט האָט ווידער אָנגעהויבען צו בליהען. דאָס געוועלב האָט מען דערווייל נישט פערקויפט. די דירה אָבער האָט מען יאָ געוואָלט פערקויפען. אָבער ס'האָט זיך אַלץ נישט געטראָפען קיין קונה. די שכנים האָבען זיך נישט געקענט אַריינטירען, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען צווישען דעם פּאָרפאָלק, בייזע צינגער האָבען יאפילו געדערט, אַז דאָס האָבען זיי געמאַכט שלום, כדי צו מאַכען אַ „פליטהלע" און מ'האָט זיך זעהר פאַרזיכטיג פער־האַלטען, ווען משה'לע איז געגאַנגען קויפען סחורה.

אָבער ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט גאָר עפּעס אַנדערש. ס'איז אַדורכגעגאַנגען אַ פּאָר חדשים און מיטאַמאָל קומט אונזער משה'לע צום רב און פער־לאַנגט פון איהם, אַז ער זאָל שיקען נאָך זיין פרוי, ווייל ער וויל איהר געבען גט, באשר בכן זי פיהרט זיך נישט אויף, ווי ס'פּאַסט פאַר זיין פרוי און ער האָט דערויף עדות.

מ'האָט געשיקט אַ שמש נאָך קיילען און הגם זי איז אַ „קאָזאַק" קען מען „געגען רב קיין חכם גאָר נישט זיין". — האָט זי זיך געמוזט נעבעך מטריח זיין. דאָרט האָט זי זיך דערוואוסט, אַז דער מאַן וויל איהר געבען גט, און דער רב האָט גע־פּסקענט, אַז ס'קומט איהר טאַקע גט.

נישט האָבענדיג קיין ברירה האָט קיילע גע־נומען גט. אָבער אין משה'לען האָט זי זיך נוקם געווען: זי האָט איהם דערלאַנגט אַ־אַ שטויס אין נישט ריסקרעטען אָרט, אַז ער איז געפאַלען אין חלשות, און מ'האָט איהם אַ פּאָר שעה געמוזט מינטערען.

משה'לע האָט אָפּגעשריבען זיין פערמעגען פאַר די קינדער. אַליין איז ער געבליבען ביים געשעפט און פאַר דער געגטער פרוי האָט ער איבערגעלאָזט דאָס געוועלב און די דירה, וועלכע מ'האָט נאָך נישט בעוויזען צו פערקויפען.

קיילע „קאָזאַק" איז אַזוי אַרום אָפּגעפּייערט געוואָרען דורך משה'לע „נאַר".

אָפּקלאַנגען פון גרויזאַמען מאָרד

איבער דער פאַמיליע פון יודישען קברן אין זגערוש

דער איינציג איבערגעבליבענער זוהן קריגט איצט דראָהונגען

פון זגערוש טיילט מען אונז מיט:

מיט איינינע יאָהר צוריק האָט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם דער מאָרד, וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען איבער דער פאַמיליע פון גרעבער פונ'ם יודישען בית־עולם אין זגערוש. בעת'ן דאָזיגען מאָרד זענען אויף אַ גרויזאַמען אופן דערהרגעט געוואָרען אַלע, וואָס האָבען זיך געפינען אין שטוב און פון דער פאַמיליע איז ניצול געוואָרען בלויז איין זוהן, וועלכער איז צופעליג נישט געווען אינדערהיים. דער זוהן איז געוואָרען דער איינציגער יורש פונ'ם פערמעגען, ער האָט אויך בירושה בעקומען דעם פאָטערס אַמט.

אַ צייט נאָכ'ן אויספיהרען דעם מאָרד איז די פּאָליציי געפאַלען אויף די שפּורען פון די באַנדי־טען־באַנדע. בעת אַ שיסעריי זענען די באַנדיטען דערהרגעט געוואָרען און ווי מ'האָט דאַן בעהויפּ־טעט, זענען דאָס געווען די מערדער פון דער זגערושער פאַמיליע.

איצט איז אין זגערוש פאָרגעקומען אַ פאַל, וואָס האָט ביי אַלעמען אין זכרון אויפגעוועקט די דערמאָנטע שוידערליכע טראַגעדיע.

פאָריגע וואָך האָט דער יונגער קברן בעקומען אַ אַנאָנימען בריף אין וועלכען ער ווערט אויפגע־פאָדערט אַוועקצולעגען אויף אַ בעשטימטען אָרט, אויפ'ן בית־עולם צוויי טויזענד זל. אויסקויף־געלד. אויב נישט, ווערט אינ'ם בריף געדראָהט, וועט מען זיך מיט איהם אָפּרעכענען.

דער קברן האָט זיך לכתחילה איבערגעשראָ־קען, אָבער צוויי טויזענד זל. מזומן, וואו נעהמט מען? איז ער אַוועק אין פּאָליציי און האָט געמעל־דען וועגען דעם בריף.

די פּאָליציי האָט פערשטאַנען, אַז די שווינ־דלער שפּילען אויף דער מורא פונ'ם קברן און ווי־לען אַזוי אַרום ביי איהם אויספּרעסען געלד. זיי האָבען בעשלאָסען צו אָבסערווירען דעם בית־עולם בפרט דאָס אָרט, וואו דאָס געלד האָט געזאָלט אַוועקגעלעגט ווערען. זיי האָבען אָבער גאָרנישט ענטדעקט.

דערווייל האָט דער קברן בעקומען אַ צווייטען בריף, אינ'ם בריף שרייבט מען איהם, אַז צוליב דעם, וואָס ער האָט אויפ'ן בעשטימטען אָרט צו דער בעשטימטער צייט נישט אַוועקגעלעגט דאָס גע־פאָדערטע געלד, וועט מען זיך מיט איהם אָפּרעכענען פּונקט ווי בשעתו מיט זיין פאַמיליע.

נאָכדעם ווי די פּאָליציי האָט זיך בעקענט מיט דעם אינהאַלט פון צווייטען בריף, האָט זי אַרויסגענו־מען דעם קברן אַנ'ערלויבניש אויף צו האָבען ביי זיך געווער.

צום קאָנפליקט צווישען פאַבריקאַנטען און אַפּרעטור-אינהאַבער

(—) זייט אַ פּאָר וואָכען דויערט אַ קאָנפליקט צווישען די אַפּרעטור-אינהאַבער מיט די פאַברי־קאַנטען פון די שטרייך-גאַרן אויסאַרביי־טונגען. דער קאָנפליקט איז ענטשטאַנען אַרום די פּרייזען און בעדינגונגען פון די ליווערונגען. מיט אַ פּאָר טאָג צוריק איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועל־כע האָט צו קיין אויסגלייך נישט געבראַכט.

נאָך דער קאָנפערענץ האָבען אַ גרופּע פון 10 גרויסע פאַבריקאַנטען געדונגען אַנ'אַפּרעטור אין זשאַבעניץ און בילדען דאָרט אַ קאָאָפּעראַטיווע אַפּרעטור פאַר שטרייך-גאַרן אויסאַרבייטונגען. די אַפּרעטור וועט די טעג אָנהויבען פונקציאָנירען.

צוגאַב-פּאָבאָר

אויף פּאָמאָרסקאַ 18, וועט מאָרגן פרייטאָג און 29 ה. ה. פאָרקומען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ.ק.או. 1 (ד. ה. אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט). דעם 13 און 30 יולי וועט פאָרקו־מען דער צוגאַב-פּאָבאָר פון די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט. די אַלע, וואָס האָבען זיך נישט צוגעשטעלט צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע בשעתו דאַרפען זיך איצט מעלדען אין דער שטעטישער סטאַראָסטווע, וואו זיי וועלען אַריינגעצוי־גען ווערען אין די רשימות.

אַספּאַלטירונג פון די גאַסען

(מ) די פּרעסע-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט טיילט אונז מיט: דאָס אַראָפּרייסען דעם אַספּאַלט־ברוק אויף פּיעטרקאָווער צווישען פּשעיאַזד און נאַוראַט אויף ביידע זייטען גאַס בעדראָהט נישט די זיכערקייט. ווייל אין פאַל פון אַ קאַטאַסטראָ־פּע קענען די פּאָגאָטאָוויע אָדער די פייערלעשער א.א.וו. פאָהרען אויפ'ן בעטאָן-גרונד פון דער גאַס.

דאָס אַספּאַלטירען די פערשידענע אָפּשניטען וועט נישט פאָרקומען איינצייטיג אויף ביידע זיי־טען פון דער גאַס.

די פּילען געגען בויך-טיפוס

(מ) דער מאַגיסטראַט פיהרט איצט אַדורך אַ פערהיטונגס-אַקציע געגען בויך-טיפוס ביי אַלע לאָקאַטאָרען פון די הייזער, וואו ס'ווערען פעסטגעשטעלט 2 אָדער מעהר פאַלען פון בויך־טיפוס. די פערזיכערונג קומט פאַר דורך איינעמען אין מויל פּילען, לויט'ן מעטאָד פון בעסרעדקע. דאָס איינעמען די פּילען פערהיט פון בויך-טיפוס אַ יאָהר צייט.

זי צינדט אונטער דאָס הויז

פון וועלכען מען האָט זי עקסמיטירט

(2) מאַריאַנאַ מאַרקאָוויטש איז עקסמיטירט געוואָרען פון איהר וואוינונג אויף טושינסקאַ 16. נעכטען ביינאַכט איז זי געקומען אין הויז, פון וועלכען מ'האָט זי עקסמיטירט און געוואָלט אונ־טערצינדען דאָס הויז. זי האָט אָנגעלעגט עטליכע בינדלעך שטרוי, בעגאָסען זיי מיט נאַפט און אונ־טערגעצונדען. די שכניס האָבען בעצייטענס בע־מערקט דעם פייער און איהם איינגעלאָשען. מאַר־קאָוויטש איז ענטלאָפען. די פּאָליציי זוכט זי.

אַ געהיימנישפולער מאָרד

געפונען אויפ'ן פעלד אַ טויטע פרוי

(—) אויפ'ן פעלד אַרום דער סמוגאָווע גאַס האָט מען נעכטען אין דער פריה געפונען אַ קער־פּער פון אַ פרוי, וואָס זעהט אויס צו זיין אַנ'־אַרבייטערין.

דעם קערפּער, וואָס איז געלעגען אין גרוב ביים וועג איינגעוויקעלט אין אַ טיכעל, האָבען בעמערקט פערבייגעהענדע אַרבייטער. די פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

ווי עס שטעלט זיך אַרויס איז די פרוי ער־מאָרדעט געוואָרען. קיין דאָקומענטען האָט מען ביי איהר נישט געפונען.

דער מערדער ווערט געזוכט.

„נייער פאָלקסבלאַט"
קופּאָן № 6
אויף צו געווינען אומזיסט דאָס בוך. ווערק:
„אין מערב קיין נייעס"
פון עריך מאַריאַ רעמאַרק.

אפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) יורשים פון וואַיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקא 27) וו. דאַניעלעצקי (פּיעטרקאָווער 127) אילניצקי און צימער (וואָלטשאַנסקא 37) יורשים פון לייבוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2) יורשים פון י. האַרטמאַן (מלינאַרסקא 1) י. קאַהאַנע (אַלעקסאַנדראָווסקא 80).

ארויספאָדערונגען פון א״י

עס זענען דערהאַלטן געוואָרן אַרויספאָדערונגען פון ארץ־ישראל פאַר די פאַמיליע הערש און ביילאַ בוים.

די דערמאַנטע דאַרפן זיך מעלדן אין א״י אַמט (צעגעלניאַנאַ 4) וועגן ערלעדיגן די רייזע־פאָרמאַליטעטן.

פון האַנדעלס-געריכט

(–) אין דער האַנדעלס-אָפּטיילונג פון קרייז-געריכט איז נעכטן איינגעפלאָסן אַ ביטע פון דער גאַלאַנטעריע-פירמע מ. אַרבאַך, נאָוואָמיעסקא 9 וועגן פּראָלאָנגירן איהר צו צאָהלען אויף 3 חדשים און בעשטימען איבער דער פירמע אַ געריכטס-אויפזיכט. די פירמע מאָטיווירט איהר ביטע מיט דעם אַלגעמיינעם קריזיס און פיל קונדישע פּראָטעסטן. די פירמע האָט בייגעלעגט אַ בילאַנס אין וועלכן עס ווערט אויפגעוויזן, אַז דער אַקטיוו קען דעקן אַלע חובות און אויך אַ פּלאַן פון סאַנאַציע פון דער אונטערנעהמונג.

דאָס האַנדעלס-געריכט וועט אין די נאָהנטסטע טעג בעטראַכטן די ביטע פון דער פירמע אַרבאַך.

אויף דער סעסיע פון האַנדעלס-געריכט איז בעשלאָסן געוואָרן צו פּראָלאָנגירן אויף ווייטערע 3 חדשים דעם געריכטס-אויפזיכט איבער דער אַקציען-געזעלשאַפט „פּשעמיסל יעדוואַבני״.

אויף דערזעלבער סעסיע איז אויך בעשלאָסן געוואָרן צו פּראָלאָנגירן אויף ווייטערע 3 חדשים דעם געריכטס-אויפזיכט איבער דער פירמע אוסקאַר גאָלאַן, פּיעטרקאָווער 33.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, 11 יולי

4.30 קראָקאָ: כינעזישע מעשה׳לעך. 6.00 וואַרשאַ: קאַמעראַל-קאָנצערט. 8.00 ווילנאַ: ליטעראַרישע אוידיציע. 8 05 קראָקאָ: „ביים וויגעלע פון פּוילישן ראָמאַנטיזם אין פּוילען״, ד״ר פיגאַן. 8.05 וואַרשאַ: טור און זיין דור פּאָרל. פון פּראָפ. וואַצלאַוו ראָשקאָווסקי. 8.30 וואַרשאַ: קאָנצערט געווידמעט טשאַיקאָווסקיס שאַפונג. 8.30 פּויזען: פּאָרטעפּיאַן-רעסיטאַל, גערטרודע קאָנאַטקאָווסקאַ. 9 30 פּויזען: מוזיקאַלישע אוידיציע, יאַדוויגאַ מוסילעווסקאַ.

6.20 קאָשיץ: „מיצקעוויטש אין טשעך״, פאָרלעזונג פון פּראָפ. באַלעק. 7.35 קאָשיץ: רעטשיטאַציעס פון מיצקעוויטש און טשעך (יאַמניצקי). 8.00 דאַנציג: וואַגנער-קאָנצערט (טראַנסמיסיע פון קורגאַרטען אין צאָפּאָט). 8.00 ווין: קאָנצערט פון ווינער פילהאַרמאָנישן אָרקעסטער. 8.00 לאַנגענבערג: „פידעליאָ״ אָפּערע פון בעטהאָווען. 8.15 שטוטגאַרט: מיכאַל קראַמער, דראַמע פון ג. הויפּטמאַן. 8.30 מאַילאַנד: „דעימגיצע״ אָפּערע פון קאַטאַלאַניע. 8.30 בערלין: סימפאָנישער קאָנצערט. 9.05 ברעם (האַמבורג): אָווענט פון ריטשאַרד שטרויס. 9.35 לאָנדאָן: „דיסקימזור״, פּאָרטראַגען פון ווינדהיים און איוועאַר מאַק-קלור.

א שׂרפה אין א זייף-פאַבריק

(–) דינסטאָג ביינאַכט האָט אויסגעבראָכן אַ שׂרפה אין דער זייף-פאַבריק פון יוזעף וואָיטאָוויטש. די שׂרפה איז ענטשטאַנען פון דעם, וואָס ס׳האָבן זיך אָנגעצונדן שמאַטעס, וועלכע זענען געלעגן ביי אַ הייסן אויווען.

די פייערלעשער האָבן די שׂרפה איינגעלאָשן.

נעכטיגע רינג-קאַמפן אין ציר[ק]

די נעכטיגע רינג־קאַמפן אין צירק האָבן צוגעצויגן אַ גרויסן עולם, די אַטראַקציע פון׳ם נעכטיגן טאָג איז געווען דער רעוואַנש־קאַמף צווישן פּאַשאָק און קאַרשען, דער קאַמף איז געווען זעהר אַ שאַרפער און צוליב דעם וואָס אין פאַרלויף פון אַ שעה צייט האָט דער קאַמף נישט געגעבן קיין רעזולטאַט, איז דער קאַמף איבערגעגאַנגען אין פּונקטען. געווינען האָט קאַרש אין רעזולטאַט פון 3:2.

דער קאַמף צווישן סטיבאַר און פּעריסאַנאַוו האָט זיך פאַרענדיגט אָהן ענטשיידן. אויך דער קאַמף שוועקער—אָרלאָוו האָט זיך פאַרענדיגט אָהן רעזולטאַט.

היינט קומט אַ באָקס־קאַמף אָרלאָוו מיט קאַרנאַצ׳ען.

צוויי אַלטיטשקע צווישען פלאַמען

א דאַנק א העלדישן פּויער זענען זיי אַפּגעראַטעוועט געוואָרען

(–) אין דער וואוינונג פון דער לעהרערין וואָסעקובנע אין דאָרף קורקי מאַלע ביי לאָדז איז אויסגעבראָכן אַ שׂרפה, וועלכע האָט צוליב׳ן ווינט באַלד אַרומגעכאַפּט דעם גאַנצן שטוב. די עלטערן פון דער לעהרערין זענען געשלאָפן און נישט געהערט דעם טומעל. ווען זיי האָבן זיך אויפגעכאַפּט איז די גאַנצע שטוב שוין געשטאַנען אין פלאַמען.

איינער פון די שכנים אַ געוויסער פּראַנטשקאָווסקי, ריזיקירענדיג מיט זיין אייגען לעבן, איז אַריינגעשפּרונגען אינ׳ם ברענענדען הויז און פון דאָרט אַרויסגעראַטעוועט ביידע אַלטיטשקע, וועלכע זענען שוין געווען פאַרחלשט.

ווי נאָר ער האָט זיי בעוויזן אַרויסצוראַטעווען, איז דאָס הויז איינגעפאַלען. דאָס הויז און דער שטאַל זענען אינגאַנצן פאַרברענט געוואָרען.

בלוטיגער אומגליק ביי דער ארבייט

אַ מויערער פאַלט אַראָפּ פון 4-טען שטאָק

נעכטען איז אויף גראַבאָווע 15 פאָרגעקומען אַ שוידערליכער פאַל מיט אַנ׳אַרבייטער. וולאַדיסלאַוו קומטקעוויטש, אַ מויערער, האָט געאַרבייט ביים רעמאָנטירן דאָס הויז. בעת דער אַרבייט האָט זיך ס׳ברעט, אויף וועלכער ער איז געשטאַנען אַרויסגעגליטשט און קומטקעוויטש איז פון דער הויך פון 20 מעטער (4 שטאָק) אַראָפּגעפאַלען. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם געטראָגע אין אַ קאַלוזשע בלוט און אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פער׳עקשנ׳טער זעלבסטמערדער

(2) אויף צמענטאַרנע האָט זיך אַרונטערגעוואָרפן אונטער׳ן טראַמוואַי דער 28־יאָהריגער יוזעף פּיאַנסטקע. דער זעלבסטמערדער איז פאַרוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ, די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט הילף.

ווי ס׳שטעלט זיך אַרויס, האָט פּיאַנסטקע שוין עטליכע מאָל געפּרובט צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. אַרונטערוואַרפענדיג זיך אונטער׳ן טראַמוואַי. דאָס מאָל האָט ער זיך אַרויסגעריסען פון דער פּרוי׳ס הענד וועלכע איז מיט איהם געגאַנגען.

פּיאַנסטקע איז נערוועז־קראַנק.

יודישע איינוואוינער פערפיהרען א פּראָצעס

געגען די אוקראַאינישע איינוואוינער אין ראַטנע

מיט פיל יאָהרען צוריק האָט די רוסישע רעגירונג אַוועקגעשענקט די לאַנקעס אַרום דעם שטעטעל ראַטנע (קאָוועלער קרייז) צו די איינוואוינער פון דעם שטעטעל. די ביידע טיילען איינוואוינער פון ראַטנע: די יודען און אוקראַאינער האָבן אויסגענוצט די לאַנקעס און זיך געטיילט מיט דעם אָפּגעשניטענעם היי פון די לאַנקעס.

פאָריגעס יאָהר האָט זיך געלאָזט הערען, אַז עס ווערט געפיהרט צווישן די אוקראַאינער אַ פּראָפּאַגאַנדע דורך איינזיגע אַנטיסעמיטען וועלכע ווילען זיי איינרעדען, אַז די לאַנקעס געהערען אויסשליסליך צו די אוקראַאינער. און ווען אין הערבסט האָבן די יודען אַרויסגעלאָזט זייערע בהמות זיך פיטערען אויף די לאַנקעס, זענען די אוקראַאינער אַרויס מיט דרענגלעך און קאָסעס און נישט דערלאָזט די בהמות צו דער פּאַשע. די פּאָליציי האָט זיך אַריינגעמישט, אָבער זי האָט זיך מיט די צוריצטע אוקראַאינער נישט געקענט קיין עצה געבען.

די ראַטנער יודען האָבן דעריבער אָנגעקלאָגט זייער שכנים אין געריכט, פעררופענדיג זיך אויף דאָקומענטען וועלכע בעווייזען אַז די לאַנקעס געהערען צו אַלע איינוואוינער פון ראַטנע, אָהן אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און רעליגיע.

עהרענעכטען איז דער פּראָצעס אין ראַטנע פאָרגעקומען. מצד די יודען זענען אַרויסגעטרעטען די 4 אַדוואָקאַטען רעפ. האַרטגלאַס (ספּעציעל געקומען פון וואַרשאַ) און נאָרוו. זאַכאַרנאָווסקי פון קאָוועל מצד די אוקראַאינער — אַדוו. ראַנדרוי פון קאָוועל.

שוין ביים אָנהויב פון פּראָצעס בערעכט־אוים אַ שטאַרקע פּאָלעמיק צווישען די אַדוואָקאַטען וועגען דע בעפאָלמעכטיגונג וואָס די צוויי יודען נחום רייסקין און מאַניש זעמעל האָבן אין נאָמען פון דער ראַטנער יודישער בעפעלקערונג. אַדוו. ראַנדרוי בעווייזט מיט פערשידענע אַנטיסעמיטישע מאָטיווען אַז יודען זענען נישט קיין געזעלשאַפט און קאָנען קיין פּולמאַכט נישט געבען, ראַן פעררופט זיך אויף איינזיגע פּאַראַגראַפען וועגען הזוום המושב אין דער צאַרישער צייט, אַז די יודען האָבן קיין רעכט נישט געהאַט צו בעזיצען אייגענע ערד א.אַ.וו.

די יאַדוואָקאַטען פון די יודען צושלאָגען די אַרגומענטע פון זייערע געגנער, — דער פּראָצעס ווערט אָבער אָפּגעלעגט ביז די יודישע בעפולמעכטיגטע וועלען צושטעלען איינזיגע צייגנישען פון מאַגיסטראַט.

די זעלבסטמאָרדען הערען נישט אויף

יודישער יונגערמאַן וואַרפט זיך פון 5. שט. און ווערט דערהרגעט

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש). אין גרויסען הויז אויף דזיעלנאַ 31 האָט זיך נעכטען אָפּגעשפּילט אַ שוידערליכע טראַגעדיע.

אין דאָזיגען הויז אויפ׳ן פינפטען שטאָק האָט פערנומען אַ צימער אַלס סוב־לאָקאַטאָר, דער 25 יעהריגער לייב שטרויס אַ שילער פון מלוכה־סעמינאַר פאַר לעהרער פון יודישער רעליגיע אויף גענשאַ.

שטרויס האָט ווייניג פערדינט און איז נישט געווען אימשטאַנד צו שפּייזען זיין ווייב, אויפ׳ן דאָזיגען באָדען זענען ענטשטאַנען מיספערשטענדנישען. און דאָס ווייבעל האָט אָנגעהויבען צופאָדערען אַ גט ביים מאַן און זי האָט זאָגאַר שוין אָנגעווענדעט שריט אין ראַבינאַט.

די שווערע לאַגע האָט אַריינגעבראַכט דעם יונגענמאַן אין אַ נערווען־ערשיטערונג.

נעכטען ביינאַכט האָט זיך דאָס פּאָרפאָלק צערווערטעלט די פרוי איז אַוועק אַ ברוגזע אין אַ צווייטען צימער און דער מאַן איז פערבליבען אַליין.

פּלוצלונג האָט זיך דאָס פענסטער פון צימער אויפגעפראַלט און עס האָט זיך אין איהם בעוויזען שטרויס, אַ קורצע רגע האָט ער זיך געוואַקעלט און באַלד דערנאָך — איז שוין געפאַלען זיין קערפּער אַראָפּ — אויפ׳ן ברוק.

ווען עס איז אָנגעקומען די „גיכע הילף״ האָט דער זעלבסטמערדער נאָך געשיפּעט; ער איז אָבער באַלד אין שפּיטאָל געשטאָרבען.

ביים זעלבסטמערדער אין צימער האָט מען געפונען אויפ׳ן טיש אַ בריף צו זיינעם אַ חבר, מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

— „ליבער אימבערמאַן, איך בעט דיך זעהר, בעמיה זיך, ווי ווייט מעגליך, אַז מען זאָל מיך קובר־זיין נעבען מיין מוטער אין פּשעמישל. אויב אָבער די כלל־טוער וועלען נישט לאָזען — טאָ לאָך זיך אויס פון זיי״...

ערב דעם 16-טען ציוניסטישען קאָנגרעס

נחום סאָקאָלאָוו און סטיפען ווייז שוין אָפּגעפאָהרען צום קאָנגרעס

ניו-יאָרק, 10 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). נחום סאָקאָלאָוו איז אָפּגעפאָהרען צום ציוניסטישען קאָנגרעס. אויך סטיפען ווייז איז שוין אַרויסגעפאָהרען צום קאָנגרעס.

אויך אַנדערע דעלעגאַטען פאָהרען שוין

לאָנדאָן, 10 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). אויפן וועג צום קאָנגרעס זענען אַהער אָנגעקומען שוין פיל דעלעגאַטען פון אַמעריקאַ און פון די ענגלישע דאָמיניעס. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט פאַר זיי איינגעאָרדענט אַ אויפנאַהמע. פּראָפ. בראָדעצקי האָט אין זיין רעדע צוו. אַנד. אָנגעוויזען, אַז ווייצמאַנס געזונדצושטאַנד האָט זיך פערבעסערט און ער וועט קענען אַנטיילנעהמען נאָרמאַל אין אַלע אַרבייטען פון קאָנגרעס.

יצחק ניידיטש — קאָנגרעס-דעלעגאַט

פּאַריז. (יט״א) אַלס דעלעגאַט פון די פראַנצויזישע ציוניסטען צום 16־טען ציוניסטישען קאָנגרעס איז געוועהלט געוואָרען ה׳ יצחק ניידיטש פון דער ליסטע פון די אַלגעמיינע ציוניסטען, וועלכע האָט בעקומען 509 שטימען. די רעוויזיאָניסטען האָבען בעקומען 459, פּועלי־ציון 147 שטימען.

אויפרייס אין א קוילען-גרובע

לאָנדאָן, 10 (אַטע) אין אַ קוילען-גרובען אין בלענעוואָן איז נעכטען פאָרגעקומען אַ גרויסער אויפרייס. 14 אַרבייטער זענען דערהרגעט געוואָרען, 6 אַרבייטער זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען. די גיפטיגע גאַזען וואָס זענען אַרויסגעפלאָסען פון דעם קוילען-גרובען האָבען אונמעגליך געמאַכט די ווייטערדיגע רעטונגס-אַקציע.

א גנב ווערט דעפּאָרטירט פון ארץ-ישראל

תל־אביב. (יט״א) דאָס געריכט האָט פערורטיילט צו 9 חדשים תּפיסה און דעפּאָרטירט צו ווערען פון לאַנד אַ געוויסען מיכאל פעלדמאַן ביי וועלכען מע האָט געפינען גע׳גנב׳עטע זאַכען. פעלדמאַן איז נישט קיין ארץ־ישראל־בירגער.

די אילוזיע פון זיכערקייט

קען פיהרען צו לייכטזיניגען פּראָוואָצירען פון אַ קריג

בערלין, 8. (ספּ. טעל.) די רייטש־נאַציאָנאַלע האָבען אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאָג אין רייכסטאַג צו אַסיגנירען צעהן מיליאָן מארק אויף צו אָרגאַניזירען דעם שוץ קעגען לופט־ און גאַז־אָנגריף.

אַלס ענטפער אויף דעם פאָרשלאַג האָט דער בעקאַנטער פּאַציפיסט קהיר פערעפענטליכט זיין מעמאָריאַל צום רייכסטאַג אין וועלכען ער שרייבט צוו. אַנד. ס׳איז אַנ׳אומזין אַרויסצוטרעטען מיט אַ פּראָיעקט פון בויען אונטערערדישע בעטאָן־שוץ־קאַזעמאַטען פאַר זעכציג מיליאָן מענשען, פונקט ווי ס׳איז אַנ׳אומזין צו בעוואָפענען 60 מיליאָן מענשען מיט גאַז־מאַסקעס, אָדער שוץ־קאָסטיומען.

די פּראָפּאַגאַנדע פון שוץ קעגען די גיפטיגע גאַזען קען אומברענגען רייטשלאַנד, ווייל זי קאָן שאַפען אַ שיין פון זיכערקייט און וועט פיהרען צו אַ לייכטזיניגען פּראָוואָצירען פון אַ קריג!...

אַ וועש-גנב

(2) אויף מאַרישינסקאַ 19 פלעגט מען אָפּגנב׳ענען וועש. די לאָקאַטאָרען האָבען איינגעאָרדענט דיזשורען. איינמאָל האָט דער לאָקאַטאָר פון׳ם הויז, גוסטאַוו שטשעפּאַנסקי בעמערקט דעם גנב. די שכנים האָבען איהם נאָכגעיאָגט און געכאַפּט. דאָס איז געווען סטעפאַן ווישניעווסקי. מ׳האָט איהם אַרעסטירט, און נעכטען איז פאָרגעקומען זיין פּראָצעס. ווישניעווסקי האָט זיך נישט מודה געווען. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף אַ יאָהר טורמע.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: חסלאַדקעס אויף פלאַטפוסן, רינסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. קאָנסולטאַציעס פון 5—7 אַוו.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעמט אָן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאָכמ.

הנחה-קופּאָן

די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט״

דער דאָזיגער קופּאָן גיט דאָס רעכט אויף אַ הנחה-בילעט פון 50 גר. צו בעזוכען די בילדער-אויסשטעלונג פון דער קונסט-געזעלשאַפט „סטאַרט״, פּיעטריקאָווער 74.

וועט דאס פאמיליען־לעבען פון דער צוקונפט האבען אנ'אנדער פנים ווי איצט?

ווי וועט אויסזעהן די חתונה — מארגען, איבערמארגען, אין דער צוקונפט? קיינער איז נישט קיין נביא. מיר ווייסען נאר, אז די אינסטיטוציע פון הייראט בייט זיך. מיר ווייסען, אז זאכען, וואס וואלטען פאר אונזערע זיידעס און באבעס געווען שרעקליך, ווערען פון אונז איצט בעטראכט ווי נארמאלע ערשיינונגען. קיינער וואונדערט זיך נישט מעהר, ווען די פרוי ארבייט און פערדינט צוזאמען מיט'ן מאן. די „אלטע מויד" איז מעהר נישט קיין רחמנות'דיגע בעשעפעניש, וואס שעהמט זיך פאר דער וועלט. מיר ווערען שוין ווייט נישט שאקירט, ווען מיר הערען, ווי אנ'אומפערהייראטע פרוי איז א מאמע פון א קינד. דער גאנצער עסק פון „געזעצליכע" און „נישט־געזעצליכע" קינדער ווערט אלץ מעהר א זאך און אנ'איבערבלייבעכץ פון דער פערגאנגענהייט, כאטש דער חלוק איז נאך דא אי גרי געזעק־ביכער.

דאס פאמיליע־לעבען ענדערט זיך, די הייראט־פארמען ענטוויקלען זיך און נעהמען כסדר אן אנ'אנדער אויסזעהן. געבורט־קאנטראל איז שטארק אריין אין לעבען. כאטש עס איז נאך נישט פארמעל אנערקענט. די עקאנאמישע זעלבסשטענדיגקייט פון דער פרוי ווערט א נאטירליכער טייל פון דער עקאנאמישער ארגאניזאציע פון דער געזעלשאפט. דאס אלעס טראגט צו א טייל צו דער גרויסער ענדערונג, וואס קומט פאר אין דער היים, אין דער פאמיליע.

אויב מיר קאנען נישט זאגען מיט גענויקייט ווי די היים, די פאמיליע, די הייראט וועט אויסזעהן אין דער צוקונפט, איז אבער איצט דא אנ'ארט אויף דער ערד, וואס קאן דינען אלס מוסטער, אלס אנזאג דערפון, ווי די בעציהונגען צווישען מאן און פרוי, צווישען עלטערן און קינדער, וועלען זיין שפעטער.

דאס איז סאוויעט־רוסלאנד. די גרויסע רוסישע רעוואלוציע האט אויך געבראכט א גרינדליכע איבערקעהרעניש אין דעם פאמיליען־לעבען. גאנץ רוסלאנד איז ווי א ריזיגע לאבאראטאריע, וואו עס ווערען נעמאכט עקספערימענטען מיט נייע הייראט־פארמען. די גאנצע מענשהייט וועט פון אט די עקספערימענטען לערנען, די מעלות וועט מען איבערנעהמען, די חסרונות — אפשא־פען אדער רעפארמירען.

אין סאוויעט־רוסלאנד ארבייטען בעוואוסטזיניג כוחות, וואס גראבען אונטער די יסודות פון פערהייראטען לעבען, ווי עס איז געפיהרט געווארען אין משך פון הונדערטער יאהרען און ווי עס איז אונז בעקאנט היינט צו טאג.

פריוואט־אייגענטום איז איינער פון די פונדאמענטען פון איצטיגען פאמיליען־לעבען. די היים, די פאמיליע, איז דאס אפגערעניצטע ווינקעל אין דער געזעלשאפט, וואו אלץ איז געבויט אויף פריוואט־אייגענטום. „אונזער שטוב, אונזער מעבעל, אונזער באלעבאטישקייט, אונזער באנק. דער הויפט פון דער פאמיליע ארבייט צו פערזיכערען די קינדער, צו פערזארגען זיי אפילו נאכ'ן טויט. פריוואט־אייגענטום געהט איבער בירושה און אזויער נאך ווערט די פאמיליע פערהייליגט, ווי דאס קעל־מערל, וואס פון מיליאנען אזוינע איז צונויפגעשטעלט די גאנצע געזעלשאפט, וואו פריוואט־אייגענטום איז אנ'עיקר שבעיקר.

נישט אזוי אין סאוויעט־רוסלאנד. דארט ווערט אלץ געטון אפצושאפען פריוואט־אייגענטום. איז ממילא אויך די פאמיליע.

דאן קומען די קינדער אליין. מען מוז זיי אויפהאלטען, ערציהען, בעשיצען זיי. דאס איז דאך דער זין פון פאמיליען־לעבען. אבער אין סאוועט־רוסלאנד נעהמט מען ביסלעכווייז צו אויך אט די שטיץ־פעסטונג פון דעם פערהייראטען לעבען. קינדער־אנשטאלטען וואקסען אויס אומעטום, א־רום די הייזער, וואו עס פערברענגען די עלטערען. די מעהרער פון דער איצטיגער רוסלאנד ווייזען אן, אז די קינדער פערלירען דערפון. א־נישט, זיי געווינען נאר פון אט די קינדער־היימען. אנשטאט ביי מאמעס און טאטעס, וואס זענען גארנישט צו־געפאסט צו דער ארבייט פון דערציהונג, וואס זענען אפטמאל אומווויסענדיג געפינען זיך די קינדער אי די „היימען" אונטער דער אויפפאסונג פון מענשען, וואס האבען זיך ספעציעל נעלערנט פאר אזא אויפגאבע. די קינדער זענען גאר אין בעסערע הענד. מעדיצינישע הילף, עצות פון עקספערטען־פסיכאלאגען זענען שטענדיג ביי דער האנד. דאס האט אויך נישט אים די נאטירליכע ליבע־געפיהלען פון עלטערן צו די קינדער. וואדים די עלטערען האבען א שטענדיגע בעריהרונג מיט די קינדער.

אין סאוויעט־רוסלאנד זענען נישטא קיין „גע־זעצליכע" און „אומגעזעצליכע" קינדער. עס זענען נאר נישטא קיין געזעצען, וואס זאלען מאכען אזא אומגערעכטע און נארישע צוטיילונג. די הייראט ווערט געשלאסען איינפאך און לייכט. אויך גט'ן זיך איז זעהר א לייכטער ענין. מען דארף בלויז זאגען וויסען אין דער נויטיגער ביורא, און יעדער צד האט א רעכט צו פערלאנגען א גט. יעדער צד קריגט איהם אויך, — אהן פרעגענישען, אהן אריינ־קריכען אין די אינטימסטע איבערלעבונגען. ווען עס איז א „פרייע" הייראט, אהן איינשרייבונג, בלויז מיט דעם פאקט, וואס מען האט געלעבט צוזאמען דארף מען אויך נישט מעלדען, ווען מען גט זיך. מען צוגייט זיך און פט ור.

דאס אלעס, ווען עס זענען נישטא קיין קינ־דער. אין סאוויעט־רוסלאנד איז מען דווקא זעהר שטרענג מיט דער פראגע פון קינדער. גט'ן זיך — יא, אבער פערנטווארטליכקייט פאר די קינדער מוז מען טראגען. טראגען — טראגט די אחריות פער עס פערדינט, אמאל דער מאן, אמאל די פרוי. די גלייכהייט צווישע דעי געשלעכטער אין סאוויעט־רוסלאנד איז פולשטענדיג.

אבער מיט דער צייט — מען זאגט עס אפען אין רוסלאנד — וועט אפילו אט די שטרענגקייט בנוגע קינדער, אויפהערען. דאס וועט זיין דאן, ווען דער שטאט וועט זיין רייך גענוג צו נעהמען אויף זיך דאס הארעווען קינדער. דערווייל מוזען די מעהרסטע קינדער נאך אויסגעהאלטען ווערען פון די, וואס ברענגען זיי אויף דער וועלט. דערפון די שטרענגקייט אין די גט־אנגעלעגענהייטען מיט דער קינדער־פערזארגונג.

אט די אלע זאכען גראבען אלץ מעהר אונ־טער די פונדאמענטען פון פאמיליען־לעבען. א־בער עס זענען נאך אלץ דא חתונות און עס זענען נאך אלץ דא היימען, וואו עס לעבען פארלעך. וואס פינרט צונויף? די רעוואלוציאנערען זאגען: בלויז דער אינערליכער דראנג פון איין מענש צום צווייטען, פון מאן צו פרוי און פערקעהרט.

דאס דארף זיין דער איינציגער באזיס פון צוזאמענלע־בען. דאס וועט זיין דער איינציגער באזיס אומעטום. ווען די היינטיגע ארדענונג, וואס איז געבויט אויף פריוואט־אייגענטום און אויף פראפיט, וועט אפגע־שאפט ווערען און איהר ארט וועט פערנעהמען אנ'ארדנונג, וואו די כלל־אינטערעסען וועלען זיין דאס העכסטע געבאט און צו דינען דעם כלל, און חבר'שאפט מיט די מיטמענשען — דער העכסטער אידעאל.

וועט אט די נבואה מקוים ווערען? ווער קאן וויסען? זיכער אבער איז, אז אפילו אין די קאפ־פיטאליסטישע לענדער קומט פאר אנ'ענדערונג, וואס געהט אין די גרונד־שטריכען לויט די ליניעס פון סאוויעט־רוסלאנד. עס וועט נישט קומען מיט־אמאל. עס וועט נישט פארקומען פונקט אזוי. א־בער עס זעהט אויס, אז שפעטער וועט די הייראט זיין א פרייער בונד צווישען מאן און פרוי, וואס וועט פריי זיין אין אלע פרטים: פריי אין דעם זין, וואס בלויז אינערליכע נייגונג, אינערליכער צובונד־ליבע — וועט צונויפקניפען; און פריי אויך אין דעם זין, וואס נישט עקאנאמישע אינטערעסען און דער מוז זיך צו זארגען פאר די קינדער וועלען צווינגען צו לעבען צוזאמען, ווען דאס צוזאמענלעבען איז א לאסט, אפט א גיהנום.

קלעמאנסא ווענט זיך אליין ווענט פראנקרייך און ווענט דער גאנצער וועלט

אין א ענגלישער צייטונג געפינען מיר פאלגענ־דע ערקלערונג פון דעם אלטען פראנצויזישען מלו־כה מאן זשארזש קלעמאנסא, אין וועלכע ער רעדט וועגען זיך אליין.

„לויט מיין אייגענער ערפאהרונג, האב איך נישט געפונען, אז דאס לעבען איז צו קורץ, כדי עס זאל זיין ווערט דורכגעלעבט צו ווערען. איך גלויב, אומגעקעהרט, אז עס וואלט געקאנט ווער־רען צו לאנגווייליג, אום צו פערדינען א אינטער־רעס. דאס לעבען פערליט יעדען פרייז פון דער רגע, ווען מע האט שוין פון איהם אויסגעשעפט אלע מעגליכקייטען.

איהר פרעגט נאך ביי מיר מיט וואס איך האב צו פערדאנקען דאס, וואס איהר רופט אן שמייכעלהאפט מיין אייביגע יוגענד. איך קען אייך געבען אויסזאגען דעם סוד, ער בעשטעהט אינזאנ־צען אין די עטליכע ווערטער: איך שרייב, לייען, מאך איבונגען, און עס נאר איינפאכע זאכען. איי־בערהויפט איז זעהר א טייערע זאך — איבונ־גען. זינט איך בין אלט געווארען 50 יאהר האב איך נאך קיין איין טאג נישט פערפעהלט צו מא־כען איבונגען".

רעדענדיג וועגען דער איצטיגער לאגע פון דער וועלט בכלל און פראנקרייך בפרט זאגט קלע־מאנסא:

„זי וועט זיין צופרירענשטעלענד, כל זמן די וואגשאל פון די כוחות אויפן קאנטינענט וועט זיין אי איהר איצטיגען מצב, וועט זי אבער ווע־רען אריבערגעוואויגען דורך דעם אויפשוואונג פון דייטשען אימפעריאליזם וועט אייראפא האבען א נייע מלחמה. נישט די דיפלאמאטיע און נישט די פילאזאפיע וועגען נישט אימשטאנד אפצושאפען דעם קריג.

די געשיכטע חזרט זיך איבער. דער מענש דארף ענו נישט פערלאזען. דער שלום ווערט גע־זיכערט דורך גרויסע ארמייען. אונזערע גרויסע מלוכה־מענער האבען דורך זייערע דרשות גע־בראכט דערצו, אז דייטשלאנד זאל צוגעלאזט ווע־רען צו דעם, וואס מען רופט אן דער פעלקער בונד. די דייטשע הבטחות וועלען האבען די זעל־בע ווערט וואס די הבטחות מיט וועלכע זי האט געזיכערט די נייטראליטעט פון בעלגיען. נייטרא־ליטעט וועלכע זי האט פערגוואלדיגט סוף כל סוף נישט זוכענדיג אפילו קיין ליגנערישען אויס־רייד".

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמא.

5 לעצטע געזעגענונגס־פארשטעלונגען
פון דער בעריהמטער סובּרעטין און געזאנגס־ליבהאבער
וויערא קאניעווסקא
און פאול בריימאן
מיט'ן אנטייל פון מאקס ברין.

שבת, דעם 13־טען, זונטאג, דעם 14־טען, 9 א זייגער אין אווענד
אווענד־פרייזען: פון 80 גר. ביז 3 גילדען
די הערליכע שעהנע אויפפיהרונג! נייע געזאנג און טענץ!
וו. קאניעווסקא אין איהר קונסט־ראל אלס רייזעלע פון יאפאו
אין 3 אקטען פון סיגאל. ראל „רייזעלע"—וו. קאניעווסקא; „ראבערט"—פ. בריימאן.

שבת, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 2 גילדען
„די יודישע שיקסע"
אין 3 אקטען פון שאר. „פאלאשקע"—וויערא קאניעווסקא; „יוסף"—פ. בריימאן.

מאנטאג, ד. 15־טען, 9 אוו. צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 2 גילדן
וו. קאניעווסקא אין איהרליבלינגס־ראל אלס
דאס חזנ'דל
אין 3 אקטען פון שמיינבערג.
חזנ'דל—וו. קאניעווסקא, דוד—פ בריימאן.

דינסטאג, דעם 16־טען, 9 אין אווענד פרייזען פון 80 גראשען ביז 3 גילדען
אונאפרופליך לעצטע געזעגנונגס־פארשטעלונג
רייזעלע פון יאפאו
אין 3 אקטען פון סיגאל. „רייזעלע"—וו. קאניעווסקא; „ראבערט"—פאול בריימאן. צום שלוס: א ראנדעוואו מיט וויערא קאניעווסקא
אונטערן נאמען: „כ'וויל זיך!" אויסגעפ. פון וויערא קאניעווסקא מיט אנסאמבל

עס נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.
אכטונג! אווענד־פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.; נאכמיטאג פון 50 גר. ביז 2 זל.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" פערנטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן פון דער לעצטער וואך, ווען די אנפראגע ווערט ארויסגעשיקט, אויף אנפראגען אהן קופאן, ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9457 לאה ג.

איהר קאנט מאכען א שותפות אויף אזוי גערופענע קאמאנדיט יסודות. דאס צוזאמענשטע־לען דעם אקט דארפט איהר אנפערטרויען א רע־יענט אדער אדוואקאט און נישט עפעס א האלב אנאלפאבעטישען „רעכטס־קאנסולענט".

דער אקט מוז דעסגלייכען אומבעדינג אריינ־געטראגען ווערען אין האנדעלס־רעגיסטער ביים קרייז־געריכט.

9458 י. לאנדאו:

די פראבע צייט פון אנ'אנגעשטעלטען קאן נישט לענגער דויערען, ווי 3 חדשים.

אין משך פון דער צייט האט אבער דער אנגעשטעלטער אויך דאס רעכט אויף א קינדיגונג פון 2 וואכען.

די קינדיגונג הויבט זיך אן פון 2־טען אדער 16 יעדען חודש.

9559 א פעראינטערעסירטען הויזווירט.

בּפּוויס איז דאס נעמען אפטרעט־געלד פאר א פערדונגענע דירה א פערברעך.

דער דאזיגער פערברעך ווערט אבער אין דער לעצטער צייט אין א געוויסער מאס טאלע־רירט, פערפירט פראצעסען און בעשטראפט ווערט מען נאר דערפאר אין ענצעלנע פאלען ביי בע־זונדער בעשווערענדע אומשטענדען.

9450 א לאקאטאר פון פרושציאזד:

א חוב פאר דירה־געלד ווערט פערעלטערט נאך 5 יאהר.

9461. פ. נומער 42.

ווער זאגט דאס, אז מען טאר נישט בארגען עמיצען א געוויסע סומע געלד אדער סחורה אויף א משכון.

מען טאר נאר נישט דאס בארגען אויף מש־כנות מאכען פאר קיין נארמאלע פראפעסיע און נישט נעהמען פאר די הלואות קיין צו הויכע פראצענט.

9462. גדליה שק.

דער אונטערנעהמער קאן פאדערען פון א נייעם אנגעשטעלטען. אז ער זאל איינלעגען א גע־וויסע סומע קויציע. ער טאר אבער בשום אופן נישט די איינגעלעגטע קויציע פערהאלטען ביי זיך נאר זי מוז אומבעדינג דעפאנירט ווערען אין אנ־עפענטליכער, ספעציעלער דערצו בערעכטיגטער אינסטיטוציע.

9463. K. F. פון מלינארסקא.
9464. דוד ל—וויכש.
9465. א מעגליכער לעזער פון נאוואט.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכם. מיטברענגענדיג די צייטונג.

9466. ווא. פון נאוואמינסקע גאס.

וועגען צוזאמענשטעלען אנ'אקט־אינטערציזיע דארפט איהר זיך ווענדען צו א רעיענט.

דער אקט־אינטערציזי מוז געמאכט ווערען אמשפעטסטען א טאג פאר דער חתונה.

9467. ביאלער.

דער חוב פאר דירה־געלד ווערט בעפארצוגט לגבי אנדערע חובות.

אויפהאלטען די ליציטאציע קאן דער הויז־ווירט מיט זיין זאיענטשא נישט.

די ליציטאציע מוז פארקומען. דאס געלד ווערט אין אזא פאל דורכ'ן קאמארניק איבערגע־שיקט אין געריכט.

דאס געריכט ערלעדיגט קודם כל דעם הויז־ווירט און שפעטער, אויב ס'בלייבט נאך איבער געלד, ווערט עס צוטיילט צווישען די איבעריגע פרעטענדענטען פראפארציאנעל צו זייערע ארויס־געשטעלטע פרעטענציעס.

דייטשע קריגס-שיפען

פאר וועלכע די וועלט האט געציטערט, ווערן איצט ארויסגעשלעפט און צושניטן אויף ברוך-אייזן

ביי די צפון-ברעגען פון שאטלאנד איז פאר-האן א גרופע אינזלען, וואס איז בעוואוסט אלס די ארקנעיס. אין צענטער פון אט דער גרופע אינזלען און ארומגערינגעלט פון זיי איז פארהאן א קליינער ים, אדער וואסער-אויסגוס, בעוואוסט אלס די „סקאפא פלאו". און אויף אט דעם קליי-נעם ים אין וויטען נארד האט זיך פונקט מיט צעהן יאהר צוריק אפגעשפילט איינער פון די דראמאטישסטע מאמענטען פון דער לעצטער מלחמה, איינער פון די דראמאטישסטע מאמענטען אין דער וועלט-געשיכטע.

דאס איז געווען דעם 21-טען יוני, 1919. אין סקאפא פלאו האט זיך דאן געפונען דער גאנצער דייטשער פלאט. עס האט דאן געהערשט דער וואפענשטילשטאנד נאך דער מלחמה, און ווערסאיל האבען זיך דאן געפונען די פאר-שטעהער פון אלע מלוכות, וואס האבען זיך בע-טייליגט אין דער מלחמה. און געהאלטען אין אויסארבייטען דעם פרידענס אפמאך. היינט-מאר-גען האט דער אפמאך געדארפט אונטער-געשריבען ווערען. איז דער גאנצער דייטשער פלאט, לויט דעם צייטווייליגען אפמאך פון דעם וואפענשטיל-שטאנד, געשטאנען אין די ענגלישע וואסערען פון סקאפא-פלאו און געווארט אויף א בעפעהל, אז ער זאל פערביימארשירען אין א פאראד פער-ביי דעם ענגלישען אדמיראל און דערנאך זיך איבערגעבען צו די אליאנטען.

דער דייטשער פלאט איז דאן בעשטאנען פון 12 קריגס-שיפען, 5 שווערע קרייצערס, 10 לייכטע קרייצערס, און 52 טארפעדא-שיפען... זיי זע-נען געווען אויסגעצויגען אין איין לאנגער ליניע, אזוי אז פון דער ערשטער קריגס-שיף האט מען נישט געזעהן די לעצטע. און איבער די וואסע-רען פון יענעם קליינעם אויסגוס זענען דאן ארומגעלאפען הין און צוריק עטליכע מיליטערי-שע בעוואפענטע שיפלעך און האבען פאטרולירט דעם קליינעם ים.

פלוצים האט דער קאפיטאן פון איין פאטרול שיף דערזעהן, ווי די מאנשאפט פון איין דייטש-ער קריגס-שיף לאזט זיך אראפ אין די רעטונגס-שיפלעך, וואס זענען נאך פריהער אראפגעלאזען געווארען אין ים. איז ער צוגעשוואומען נעהנ-טער, האט אנגעשטעלט א קאנאן און בעפוילען די דייטשע אפיצירען און מאטראזען צוריק אריין אין זייער קריגס-שיף.

ביים רודער פון ערשטען שיפעל איז דאן געשטאנען אן'אפיציר מיט ווייסע הענדשקעס אויף די הענד און מיט א ציגאר אין מויל. און ווען ער האט דערהערט די קאמאנדע, אז אלע זאלען צוריק אריין אין דער קריגס-שיף, האט ער גע-ענטפערט:

— מיר קענען נישט.

— פארוואס קענט איהר נישט?

— ווייל אונזער שיף האלט אין זינקען — האט דער אפיציר מיט די ווייסע הענדשקעס און מיט'ן ציגאר אין מויל רוהיג געענטפערט.

און דאן האט מען זיך ארומגעזעהן, אז די קריגס שיף האלט זיך אין בויגען לאנגזאם אויף א זייט און זינקען אלץ טיפער און טיפער. אין ים. און אזוי מיט דער צווייטער קריגס-שיף און אזוי מיט דער דריטער, און מיט דער פערטער און מיט די אלע איבריגע קריגס-שיפען פון דעם ריזיגען פלאט. איידער איבערצוגעבען זיך צום שונא האבען די דייטשען בעשלאסען זייער גאנ-צען פלאט צו פערזינקען. האט מען געעפענט די קראנען, וואס לאזען אריין דאס וואסער פון ים אין די שיפען אריין, און די שיפען זענען גע-זונקען. און געעפענט די קראנען האט מען נאר פון איין זייט פון יעדער שיף, כדי די שיפען זאלען זינקען אויף זייערע זייטען און כדי מען זאל זיי נישט קענען אזוי לייכט ארויסשלעפען פון וואסער.

פון דעם גאנצען פלאט, וואס איז בעשטא-נען פון 79 גרעסערע און קלענערע קריגס שיפען, זענען פעריבליבען: איין קריגס-שיף, צוויי לייכטע קרייצערס און צוויי טארפעדאס. און די אלע איבעריגע שיפען האבען זיך ארונטערגעלאזען אויפ'ן באדען פון ים.

ערשט מיט וועלכע 15-10 יאהר פריהער האבען ענגלאנד, פראנקרייך און יאפאן מיט גרויס אינטערעס און זארג נאכגעפאלגט דעם נישט פראפארציאנעלען וואוקס פון דעם דייטשען פלאט. דאס לאנד איז געווען אונטער'ן דרוק פון שווערע צינזען, און מען האט געבויט איין קריגס שיף נאך דער צווייטער. און אין יעדען פון זיי איז אנגעווענדעט געווארען דאס לעצטע ווארט פון וויסענשאפט און טעכניק.

דער פלאט, וואס איז מיט צעהן יאהר צוריק פערזונקען געווארען אין סקאפא-פלאו, האט אנ-געקאסט דאס דייטשע פאלק ארום 400 מיליאן דאלאר לויט די פרייזען פון מאטעריאלען און אר-בייט, וואס האבען געהערשט אין דייטשלאנד מיט יאהרען פאר דער מלחמה. און צו דעם אלעמען איז געמאכט געווארען א סוף אין קארגע צוויי שעה צייט.

עטליכע יאהר שפעטער האט זיך ע. פ. קאקס, א בעוואוסטער הענדלער פון אלט אייזען אין לאנ-דאן, געווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג מיט א פארשלאג, אז מען זאל איהם פערקויפען דאס רעכט ארויסצושלעפען פון באדען פון ים די גע-זונקענע קריגס-שיפען און די רעגירונג האט איהם דאס רעכט פערקויפט. און דאן האט קאקס אהין אוועקגעשיקט עטליכע שיפלעך און א הונדערט ארבייטער און מען איז צוגעטראטען צו דער אר-בייט פון ארויסשלעפען די אלטע שיפען, וואס לי-גען אויפ'ן באדען פון ים, אויף א טיפקייט פון 80 ביז 160 פוס. ביז איצטער האט מען שוין פון דארטען ארויסגעשלעפט א פאר קריגס-שיפען, א פאר קרייצערס, אי גרעסערע אי קלענערע, און א צאהל טארפעדאס.

דער אופן, ווי אזוי די שיפען ווערען ארויס-געשלעפט פון וואסער איז אין אלגעמיין אזא:

פריהער לאזט מען אראפ אין וואסער א טוי-כער, וועלכער דארף אויספארשען די לאגע פון דער שיף. דערנאך לעגט מען אוועק אויף יענעם ארט אויפ'ן וואסער עטליכע פאנטאנען. דאס זע-נען אזעלכע ריזיגע אייזערנע קעסטען פערמאכט פון אלע זייטען און אינעווייניג ליידיג. דערפאר האלטען זיי זיך אויפ'ן וואסער און קענען אפילו אויפהאלטען א גרויסע וואג. פון די פאנטאנען לאזט מען אראפ אייזערנע קייטען, וואס ווערען דערנאך בעפעסטיגט צו דער שיף אין וואסער. דער פראצעס פון בעפעסטיגען די קייטען ווערט דורכגעפיהרט אין דער צייט פון אפפאל פון וואסער ווען דאס וואסער איז נידעריג. עטליכע שעה שפעטער הויבט זיך דאס וואסער אויף. די ליידיגע פאנטאנען וואס שווימען אויפ'ן וואסער, הויבען זיך אויך אויף און הויבען אונטער די געזונ-קענע שיף פון באדען פון ים. א שיפעל שפאנט זיך דאן איין און שלעפט די פאנטאנען צוזאמען מיט דער געזונקענער שיף אזוי לאנג, ביז מען קומט צו א פלאכערען ארט, וואו די געזונקענע שיף לעגט זיך ווידער אויפ'ן באדען. דא ווארט מען ביז'ן נעכסטען וואסער-אפפאל. די פאנטאנען לאזען זיך אראפ צוזאמען מיט'ן וואסער. די קיי-טען, וואס זענען פריהער געווען אנגעצויגען, ווע-רען לויז. ציהט מען זיי ווידער. די געזונקענע שיף הויבט זיך ווידער אויף פון באדען און מען שלעפט זי ווידער, נעהענטער צום ברעג. און אזוי טראגט ביי טראט שלעפט מען ארויס די געזונקענע קריגס-שיף צו אזא פלאכען ארט ביים ברעג, וואו זי בלייבט ליגען דריי פערטעל ארויסגעשטעקט פון וואסער.

דאן קומען די מעכאניקער און מיט דער הילף פון ספעציעלע אפאראטען צושניידען זיי די שיף אויף שטיקלעך. די דאזיגע אפאראטען בע-שטעהען פון צוויי שטאלענע כלים. איינער איז פול מיט דעם צוזאמענגעפרעסטען גאז זויער-שטאף. אין דער צווייטער — מיט דעם צוזאמענגעפרעס-טען גאז וואסער-שטאף. פון די צוויי כלים קומען ארויס גומענע רעהרען, דורך וועלכע די צוויי גא-זען שטראמען ארויס און קומען זיך צוזאמען אין איין געמיינשאפטליכער שטאלענער רעהר. ווען מען צינדט אונטער די צוויי צוזאמענגעגאסענע גא-זען ענטוויקעלט זיך א לעגעליכער, בלויליכער פלאם פון א זעהר הויכער טעמפעראטור. דער פלאם צושמעלצט די שטאל פון דער קריגס-שיף. פיהרענדיג לאנגזאם מיט דעם פלאם פון אפאראט איבער דעם שטאל פון שיף, ווערט די שטאל צו-שניטען אויף שטיקלעך. די שטיקער שטאל פיהרט מען אפ אויפ'ן ברעג און מען פערקויפט עס אלס אלטע אייזען, וואס ווערט דערנאך איבערגעשמאל-צען אין מעטאלורגישע פאבריקען.

א גרויסע קריגס-שיף אדער קרייצער וועגט ארום 25 טויזענד טאן, און א קליינער טארפעדא-שיף וועגט ארום טויזענד טאן. דאס רוב מעטאל פון א קריגס-שיף איז שטאל; דארטען איז אבער אויך פארהאן א היבש ביסעל קופער, מעש, ניקעל און אנדערע מעהר ווערטפולע מעטאלען, וואס בע-צאהלען פאר דער טרחה פון ארויסשלעפען די קריגס-שיפען פון וואסער, און געבען נאך א היב-שען פראפיט.

ל. ס—ן

די גרעסטע בריק אין דער וועלט

מיט זעקס-און-פערציג יאהר צוריק איז אויפן געעפענט געווארען פאר אויטאמאבילס, באנען און פוסגייער דער גרעסטער בריק אין דער וועלט; דאס איז געווען דער בריק, וואס ליגט צווישען ברוקלין און ניו-יארק.

ער איז אהן צווייפעל איינער פון די וואונ-דערבארסטע בריקען וואס מיר קענען ערגעץ אויף דער וועלט זעהן. ער האט געשפילט זעהר א גרו-סע ראלע אין דער ענטוויקלונג פון ברוקלין און ניו-יארק. די בעפעלקערונג פון ברוקלין האט פון יענער צייט אן זיך פערגרעסערט אויף 300 פראצענט און מאנהעטען — אויף 50 פראצענט.

איצט אבער בויט זיך א נייער בריק, וואס וועט איבערשטייגען נישט נאר די פיער אנדערע בריקען פון ניו-יארק, נאר אויך די אלע בריקען פון דער וועלט. דאס איז דער נייער ריזיגער בריק אויף דער אנדער זייט פון מאנהעטען, וועלכער וועט פערבינדען ניו-יארק מיט ניו דזשוירזי.

דער ברוקלינער בריק וועט זיין א קארליק אין פערגלייך מיט דעם נייעם בריק: דער ברוק-לינער בריק האלט 1595 פוס, און דער נייער — 3500 פוס. דער דורכגאנג פון אונטען וועט זיין 213 פוס די הויך, און ביי דעם ברוקלינער בריק איז דאס בלויז 133 פוס.

די אינזשינירען פון ניו-יארק און ניו-דזשוי-רזי האבען אויסגערעכענט, אז די שטריק פון דעם נייעם בריק וועט קענען אויסהאלטען 6000 מאל. דאס הייסט א מיליאן מיט צוויי הונדערט טויזענד פונט, און לויט די נייע פראבעס וועט די קראפט דערגרייכען ביז א מיליאן מיט דריי הונדערט און פופציג טויזענד פונט, און פילייכט נאך מעהר.

ווער זענען דאס די בויער פון אזא מערק-ווירדיגען בריק?

ס'איז א גאנץ טשיקאווע געשיכטע.

מיט א הונדערט יאהר צוריק איז פון פריי-סען (דייטשלאנד) געקומען איינער א דזשאן אוי-גוסט רעבלינג, וועלכער האט זיך דא גענומען צום בויען בריקען. ער האט אויסגעבויט א בריק אין פיטסבורג, אן אייזענבאהן-בריק אין ניאגארא, א בריק איבער אהייא און סינסינעטי, און האט זיך געקליבען צו בויען א גרויסען בריק אין ברוק-לין. ער איז געווען, קען מען זאגען, דער ערש-טער גרויסער פיאנער אין דער געשיכטע פון דער אמעריקאנער בריקען טעכניק. ארבייטענדיג איבער א נייעם פלאן פון א בריק איבער ברוקלין, האט ער זיך איינגעשטאכען א פוס. האט געקראגען א בלוט-פערגיפטונג און איז דערפון געשטארבען.

זיין זוהן, וואשינגטאן רעבלינג, האט זיך אויך פערנומען מיט בויען בריקען. און צוזאמען מיט זיינעם א זוהן האט ער געבויט פלענער פון נייע גרויסע בריקען.

דער יונגער זוהן האט זיך מיט לייב און לע-בען גענומען צום בויען א בריק איבער דעם ריי-ווער. טאג פלעגט ער פערברענגען אונטער דער ערד, אין א שוידערליכער לאפט, האט איבערגע-פיהרט זיין געזונד, און איז שיער נישט בלינד גע-ווארען איבער די פלענער. עס איז פערבליבען נאך אויף צעהן יאהר ארבייט; ער איז אבער צו-זאמענגעבראכען און האט געמוזט אויפגעבען זיין ארבייט. ער האט געוואוינט אין א הויז נעבען דעם בריק און אין פערלויף פון לאנגע מאנאטען, ווען ער האט געמוזט זיצען פערשפארט אין דער היים, האט ער נאכגעפאלגט ווי אזוי זיין ליבלינג, דער בריק, איז געוואקסען פון טאג צו טאג.

אין דער איצטיגער הויפט-בויער פון דעם ריזיגען בריק צווישען ניו-יארק און ניו-דזשוירזי איז דער פלימעניק פון דעם רעבלינג, וועלכער האט אויפגעבויט דעם ברוקלינער בריק.

אויף זייער לעבענס-געשיכטע קענען מיר זע-העו קלאר, ווי אזוי אמעריקע איז באמת אויפגע-בויט געווארען פון אימיגראנטען; זיי זענען גע-קומען פון אלע עקען וועלט, האבען געבראכט אהער זייערע טאלאנטען, ענערגיע און אידעאליזם, און זיי האבען געהאלפען בויען די „נייע וועלט" מיט זייער מארך און שווייס.

גאלדענע גליקען

76) (ראמאן)

פיל איז געשטאנען לע'ם אונז און זיינע ברעמען זענען געווען ברוגז'דיג צוזאמענגעצויגען.

— מיר האבען זיך צו איידעל בעגאנגען אין בעצוג צו די אויסוואורפען. — האט ער געזאגט — אפשר וועט איהר מיר דערלויבען צוריקצוקעהרען זיך און צולעגען עטליכע „בלאפליעס" פאר מיין לאמען?...

— ניין, ניין! — האט איהם אפגעשטעלט מאריא — גייט נישט אוועק. איך בין איבער-צייגט, אז איהר האט איהם אזוי אויך גוט אנגע-לערנט. איך האב געהערט ווי ער האט געשריגען. און איך בין געווען זעהר צופרידען: מעהר אבער דארף מען איהם נישט טשעפען. פיהרט מיך שנע-לער אוועק פונדאנען — דאס איז אלץ, וואס איך פעט אייך.

— מילא, זאל זיין אזוי ווי איהר ווילט! — האט פיל מספים געווען.

ער האט זיך אוועקגעזעצט ביים רודער.

איך האב ארומגענומען מאריא'ן און מיר האבען זיך אוועקגעזעצט מיט'ן בריטען שאסעי-וועג קיין לאנדאן.

קיינמאל וועל איך נישט פערגעסען אט די רוהיגע נסיעה.

א גליקליך געפיהל פון נאהענטקייט האט בעהערשט מיך מיט מאריא'ן.

מיר האבען זיך נישט געדארפט צו בענוצען מיט ווערטער. כדי צו דערקלערען, וואס עס האט זיך געטוהן אין אונזערע הערצער:

איך האב צארט געדריקט איהר האנד, און זי האט פון צייט-צו-צייט מיט איבערגעבענהייט גע-קוקט אויף מיר, און פריידיגע, גליקליכע האבען מיר געשוויגען כמעט דעם גאנצען וועג.

נישט אכטענדיג דערויף, וואס געפאהרען און שרעקען האבען געלויערט אויף אונז, איז אין אונזע-רע נשמה געווען שטילאון רוהיג.

מיר האבען געוואוסט, אז מיר ליבען זיך איינ-אנדער, און די וועלט מיט איהרע זארגען און ספקות האט פאר אונז פערלוירען יעדער בעדיי-טונג און שליטה.

מיט גרויס מיה האב איך זיך געצוואונגען צו טראכטען וועגען דער ווירקליכקייט.

— מאריא, — האב איך שטיל א פרעג גע-טון — ווען ווארטען אייך די טריינאטס אפ? שנעל?

— איך האב זיי געזאגט, אז איך פאהר אפ צו-נאסט צו פריינד אויף א פאר טעג. איך חיים אליין נישט אויף וויפיל צייט.

— גוט, — האב איך געזאגט, — איהב א'ז וועט בעסער זיין, מיר זאלען אייך אפפיהרען אין א האטעל. און מארגען אינדערפריה קאנט איהר קומען צו די טריינאט'ס און זאגען, אז איהר זענט אקארשט צוריקגעקומען פון וואורפאארד.

— און איהר? — האט זי אומרוהיג א פרעג געטון.

— איך וועל זיך צוריקקעהרען אין מיין שטענ-דיג ווינקעלפארט. וואס עס זאל מיט מיר נישט געשעהן, מוז איך דארט וואוינען צוויי וואכען.

— ס'איז דאך אבער א שגעון! — האט זי מיט שרעק ארויסגעשעפטשעט — דאס איז נאך מעהר ווי משוגעת. שווין־זשע מיינט איהר, אז ראקאס וועט פערגעסען?...

— ניין, — האב איך א שמייכעל געטון — כ'האף, אז ער וועט דווקא נישט פערגעסען. ענט-לויפען אבער פון איהם, גלייב איך זיך נישט. פיל וועט זיין מיט מיר, און מיט איהם צוזאמען וועל איך שוין עפיס געהעריגעס צוקלערען.

איך האב איהר אריינגעקוקט אין די אויגען און געפרעגט:

— מאריא, צו־וואס זענט איהר געפאהרען קיין וואורפאארד?

— גווארעס האט געשיקט נאך מיר, — האט זי פשוט געענטפערט — ער האט געזאגט, אז אויפ'ן צווייטען טאג וועט מען אייך דערהרגענען, און איך האב געקלעהרט, אפשר, וועל איך אייך נאך קענען ראטעווען....

— אבער פארוואס עפעס האט ער געוואלט, אז איהר זאלט מיט איהם זיין אין וואורפאארד?

— כ'רעכען, אז ער האט מיך חושד גע-ווען... ראקאסטא האט אונז געזעהן אין יענער טראגישער נאכט, און פון דאן אז האט זיך ביי גוו-ארעס'ן געבוירען א פערדאכט אז צווישען אונז קומט עפיס פאר. ער האט מיך געוואלט אויסנוצען... איך חיים נישט ווי-אזוי, איך זאל עס בעצייכענען... כ'מיין ווי א צוציהונגס-מיטעל... איך האב אייך געדארפט פערפיהרען אויף דער ווילע „כאליפס" און דאן...

זי האט א ציטער געטון.

— און דאן — האב איך געענטפערט פאר איהר'ט געגען מיט א געלעכטער — און דאן איז געשעהן אבסאלוט נישט דאס, וואס ער האט אויס-גערעכענט.... פונוואנען האט ער זיך דערוואוסט פון אונזער בעגעגעניש אויף דער בריק?

— אייער קרוב האט איהם וועגען דעם מודיע געווען.

— מאריס? — האב איך פערוואונדערט אויס גערופען — ער האט דאך אליין נישט געוואוסט?!

פלוצים איז פאר מיר עפעס אנדערש קלאר געווארען:

— בנאמנות, די לעדי באראנעל האט עס איהם דערצעהלט.

מאריא האט אויף מיר רוהיג א קוק געטון און איבערגעפרעגט:

— לעדי באראנעל? יענע שיינע דאמע, וואס איז אין אייך פערליבט?

איך האב זיך צוטומעלט.

— ווער האט עס אייך געזאגט?

— קיינער נישט! — האט זי א ציה געטון מיט די פלייצעס. — איך האב געזעהן איהרע אויגען ווען זי האט גערעדט מיט אייך.

— איהר האט געזעהן?! — האב איך אויסגע-רופען מיט אומצופרידענהייט און ענטציקונג.

פאר די לעצטע טעג האב איך לחלוטין פער-געהערט צו פערשטעהן פרויען.

— איך וואלט טשיקאווע געווען צו וויסען, ווע-גען וואס מאריס איז געפאהרען קיין לאנדאן. — האב איך אין א ווילע ארום צוגעגעבען — איך בין איבערצייגט, אז דערין שטעקט עפעס.

— קיין לאנדאן? — האט מאריא מיר איבערגעחזרט — אייער קרוב איז אוועקגעפאהרען קיין לאנדאן?

(פארטזעצונג קומט)

דער איבעראל-בעקאנטער און רענאמירטער
קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט
„PARISIEN"
30 פראנציסקאנסקא 30
פיהרט אויס די שענסטע קונסט-פאטאגראפיעס
לויט דער נייעסטער פאטא-טעכניק
פאסט-פאטאגראפיעס, פארטרעטען, גרופען-אויפנאהמען
פאר שולען און פעראיינען.
סאלידע בעהאנדלונג! — מעסיגע פרייזען!
בעמ.: כ'נעהם אויך אן אויפנאהמען אויסער דער שטאט מיט ספעצ. אפאראטען.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דויאסלע-, קין-, גימען-,
און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od $1^1/_2$—5 po poł. 4604

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה
אין לאדז מאכט בעקאנט, אז דער
בודזשעט פון דער גמינע פאר'ן 1929 יאהר
ווערט אויסגעלעגט צום אדורכזעהען, לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען, במשך פון 8 טעג, ד. ה. פונ'ם 11/7 ביז'ן 19/7 1929 איינשליסליך אין דער קאנצעלאריע פון דער קהלה (פרייהייטס-פלאץ 6) אין די שעה'ן פון 10 פריה ביז 1 נאכמיטאג.
לאדז, דעם 10. יולי 1929.
8254

PALMA-PATENT
וויכטיג פאר לעטניקעס
אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד
קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד
אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
PALMA-PATENT וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארק
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
טעטער-מאכ, אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג, פאבריקס-פרייזען, זעמטליכע רעפעראטורען.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

Dr. med.
L. Pikielny
ארצט
ספעציעל ארצט פאר ניר-
בלאזן-און הארן - קראנק
NAWROTS
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4–7 אוו.
נעמט אויך אן אין דעי
לעטשניצע „Zdrowie"
נאוואטקאווסקא 3 פון 12½
ביז 2 צייגער נאכמ.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
נאוראטשער 11.
טעל 84-72

צו פערמיטען
א צימער
פאר 2 יונגעלייט
אדער פריילינס
Aleja I-go Maja 41, m. 41

עס ווערט געזוכט
פארמירער
צו שטרימף, וואס אויך מעדלעך צו לערנען רעפערירען.
צו ערפאהרען זגערושער 13, פראנט, 2. שטאק. 8249

מעכאנ. שלאסערייי און שווייסערייי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11
כ'נעהם אן אלער-ארט שלאסעריי-
ארבייט און צופאסען פערשידענע
מאשינען-טיילען און שווייסונגען,
פאר שטריקער ווערט געליפערט
טישען מיט מעסטערס פו 30
זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.
(אויספיהרונג | ספעציעל)

Dr.
HELLER
ספעציאליסט פאר הויט-
ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
נאווראט 2 טעל. 79-80
נעמט אן ביז 10 פריה
פון 4—8 אווענד. פאר פרויען
בעזונדער פון 4—5 נאכמ.
פאר אבאנענטען פון
לעטשניצע-פרייזען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-3 11-9
ד"ר שיפמאן איגערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

מיקראסקאפ, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.ו. פאקען-שטעכן, קינסטליכע בארג-זון-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היזזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעכטס און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סמאר אפאלסקא צאהן-ארצט	6—3 1—10
קינסטליכע ציינער, קאראנען, מאסטען א. א. וו.	

די לעטשניצע איז אויך שבת און זונטאג

אכטונג לעטניקעס!
אין ווישניאווא-גורא
און דער ווילע אראנאוויטש, פראנט, ביים שוסטער בעקומט מען טעגליך 7 א זייגער פריה דעם
„נייעם פאלקסבלאט"
ס'ווערט אויך אבגעשיקט א היים.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 4–5
באזונדערע ווארט-זאל פאר פרויען.

ערשט-באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאן
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, ליכטען א. א. א.
אורין-אנאליז - 4 זל.

אויפפאדערונג
צו ה"ה רייוויטשער, הויבעזיצער אל. 1 מאי 18
צוליב דעם, וואס דער לאקאטאר עפשטיין, אלע 1-טער מאי 18, האט ארויסבעקומען אן עקסמיסיע אויפ'ן סובלאקאטאר קאהן און וויל איהם ארויסווארפען פון דער דירה, ווענדען מיר זיך צו אייך, אז איהר זאלט אין דעם ענין אינטערווענירען און ניט דערלאזען, אז איין יוד זאל דעם צווייטען ארויסווארפען פון דער דירה, בפרט אז ה' קאהן וויל דאס גאנצע דירה-געלד בעצאהלען מיט אמאל.
אין נאמען פון א גרופע לאקאטארען
הערש פייערמאן, גלובנא 58.

ארבייטסלאזע
האנדוועבער
וועלכע ווילען איבערגעהען אויף מעכאנישע שטוהלען, קענען זיך מעלדען אין דער וועבעריי פון רעטונגס-קאמיטעט פאלודניאווע 78/80.
די וועבערס, וועלכע ענדיגען די שולע, קענען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער זעלבער פאבריק, עווענטועל אין אנדערע פאבריקען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
אין ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר.	11—10 8—9, 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל. קר.	11—10 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלעק	1—2, 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-6
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הארץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר סמאפעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי צאהן-ארצט	5—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-פלאמבירונג, באלייכטונגען, קארטען, מאסטען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. איינפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט
ורל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי
אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכן זאלסטו דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, קארגע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואקאניעס, אינטערצוזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

עלטערן!
אין מען לאנג ווערען ערווארט אנגעקומען
הדר-שולע
עקזיסטירענדע קינדער וואס לערנען און פאחשעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, תנ"ך מפרשים, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריוו וועלכעס צוזאמענשטעלען, ס'ווערען אויך אנגענומען אנפאנגער פון 5 יאהר אן, ווי ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינטליך עברי, א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! —— צוגענגליכע פרייזען!
מנהל יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ וואלנאששי 6 קווער אפ. רעכטס 2 שט

קלויזולעס
און זאבעזפיעטשעניעס
אויף אלע שטעט אין פוילען, בעזארגט שנעל און ביליג דער געוועזענער געריכטס-סעקרעטאר
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10
רעכטסקאנסולענט.

מאשין-לעכע
ווערן אנגענומען אויסגעצייכנט ביי
ג. נארוטאן צעגעלניאנא 29

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסילואם מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
עמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קאפיטאליסטען
וועלכע ווילען אנטייל נעהמען אין דער גרינדונג פון א קאאפעראטיוו-באנק, וועלכע זאל געשלאסען זיין שבת און יום-טוב ווערען געבעטען איהרע אדרעסען אונטער A. B. 10,000 אין דער אדמיניסטראציע פון דער צייטונג אפצוגעבען.

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט אין פערמיקון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „
נאך טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.